T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

6/111

Hizmete özeldir

124

Muhtelif denizlerdeki harekâta dair
RAPORLAR

3

1946

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Hizmete özeldir

Muhtelif denizlerdeki harekâta dair RAPORLAR

3

1946

İçindekiler

			Sahife numarası
I.	Kısım	Hazırlıksız oluşumuz	1
II.	Kısım	Karşı harekete geçiyoruz	7
III.	Kısım	Japon ilerleyişini durduruyoruz	12
IV.	Kısım	Taarruza geçiyoruz	18
V.	Kısım	Adadan adaya sıçramakla geçen bir yıl .	25
VI.	Kısım	58. Mürettep kuvvetler batıya doğru ilerliyor	29
VII.	Kısım	Filipinlere doğru	38
VIII.	Kısım	Son hamle	51
IX.	Kısım	Sonuç	54

Not

Bu broşürün « PASİFİK SAVAŞI » hakkındaki bölümü, Amerikan donanması deniz hava kuvvetleri Sekreter muavini John J. Sullivan'n resmî raporundan

Ve

« TAYYARE GEMİSİ KAYIPLARI » bölümü Amerika Bahriye Nezareti resmî râporlarından alınmıştır.

Birinci bölüm

Pasifik Savaşı hakkında, Amerikan Donanması Deniz Hava kuvvetleri sekreter muavininin resmî raporu

Birinci bölüm

Pasifik savaşı

I. Kısım

Hazırlıksız oluşumuz

7 - Aralık - 1941 pazar günü Japon Büyük elçisi Namura ve hususî delege Kursu, Hariciye Nazırı Cordell Hull ile birlikte tatlı tatlı görüşüyorlardı. Bu sırada sekreterlerden biri telâşla içeri girerek Bay Hull'e acele olarak yazılmış bir mesaj verdi. Mesaj Başkan Roosevelt'tendi ve Japonların Pearl Harbor'a taarruzlarını bildiriyordu. Hiddetinden kendini kaybeden Hull tahkiramiz bir dille yalancı bir milletin yalancı iki temsilcisine odasından defolup cehenneme gitmelerini söyledi.

Şaşırıp kalan bir Amerikanın Pearl Harbor hakkında daha etraflı malûmat beklediği sırada diğer Japon kuvvetleri de ayni gün Wake, Guam, Filipinler, Hong Kong, Taylan ve İngiliz Malaya'sına saldırdılar. Ertesi gün, Birleşik Amerika'nın Mihver devletlerine harp ilân ettiği sırada Japonya ilk başarıyı elde etti. Ufak bir direnmeden sonra Tayland düşmana teslim oldu.

İktısadiyatını sulh zamanı şartlarına uydurmuş bulunan ve şimdi tarihin en kudretli ittifak sisteminin bir rüknü olarak savaşan Birleşik Amerika, endüstri gayretlerini askerî ihtiyaçlara uydurmak için tedbir aldı. Pearl Harbor'dan dört gün sonra, Âyan ve Meb'usan meclislerinin, takviyesini ısrarla reddettikleri Guam adasının mağlûbiyeti ve teslimi vukua geldi. 1941 Noelinde Wake adası 378 deniz silâhendazının onbeş gün süren kahramanca mukavemetinden sonra düşman tarafından işgal edildi.

Bu onbeş gün zarfında deniz silâhendazları Pasifik'te, hatırasının unutulması imkânsız olan bir mukavemet duvarı kurdular. Malzeme yüklü bir uçak gönderebilmek ümidile Pearl-Harbor, son

günlerde adanın kuvveti gittikçe erimekte olan garnizonuna, en fazla neye ihtiyaçları olduğunu sordu.

Bunlar ise « Daha çok Japon gönderiniz» cevabını verdiler ve yorgunluktan bitap düşmüş, yaralı, hasta bir halde ve her an ölümle sayıları azala azala döğüşmeğe devam ettiler. Nihayet ellerindeki son uçak ta tahrip edildi ve Japonlara savurabilecekleri hemen herşey, ağır silâhlar ve cepane de elden çıktı. Bunun üzerine bunlardan son haber geldi :

«... Düşman adaya çıktı. Savaşların neticesi daha belli değil».

Bu telgraf, en sonunda Japon mütearrızlarına diz çöktüren mücadeleci ruhun bir nişanesi idi. Şansın makûs tecellileri devam ediyordu. Yine 1941 Noelinde Hong Kong teslim oldu. Ayni zamanda Japon istilâ kuvvetlerinin diğer kolları Cava'nın başşehri olan Batavya'ya saldırıyor, Borneo'nun kuzey taraflarını işgal ederek Müttefikleri değeri ölçülmez kauçuk, petrol ve maden kaynaklarından mahrum bırakıyorlardı. Düşman en kudretli iki müttefiki olan uzun mesafe ve coğrafya şartlarından kabil olan her türlü istifadeyi elde ediyordu.

1942 de Birleşik Amerika bahriyesi durumunu sağlamağı ve kendini toparlamağa uğraştığı sırada Japon taarruz dalgası gittikçe artan şiddette hamleler yapıyordu. O yıl Japon askerî perestiji ve arazi genişlemesi evvelce hiçbir zaman erişilemiyen bir dereceye yükselecekti. 1942 başlarına doğru Japon emperyalizm idaresinin şümul sahası Hindistanın Birmanya hudutlarından orta Pasifikte Jilbert ve Marshall adalarınakadar uzanıyordu. Hindistanla Avustralya bu İmparatorluğun kılıcının gölgesinde bulunuyordu. Birmanya yolu kesilmişti. Rommel de kuzey Afrikada Süveyş kanalı istikametinde ilerlemekte olduğundan Almanya ile Japonya'nın Asya ortalarında elele verecekleri ve Avustralya, Alaska ve Havai'nın Müttefiklerin ümitsiz ellerinden sıyrılıp çıkacağı kanaati hâsıl oluyordu.

Bu sıralarda bizim düşmana fırlatıp atacak neyimiz vardı ?

Pearl Harbor sıralarında Birleşik Amerika deniz kuvvetleri 337,349 subay ve erden ibaretti. Deniz piyadesinin sayısı 66,563 ve kıyı muhafaza kıt'alarının mevcudu 19,036 kişi idi. 9 - Ekim - 1941 de Birleşik Amerika ordusunun kuvveti 1,588,500 idi. Ordu

hava kuvvetlerinin, 30 - Kasım-1941 de, 2134 pilot ve 10477 uçağı vardı. Ordunun bir taarruz hareketine kalkışması için aylarca zaman lâzımdı.

Birleşik Amerika donanması başkomutanı ve deniz harekât başkanı Büyükamiral Ernest J. King: «General Mac Arthur komutasında Filipin adalarındaki kuvvetler müstesna, batı Pasifik bölgesindeki başlıca kuvvetimiz Asya filosu ve birkaç uçak teşkili ile Guam ve Wake adalarındaki deniz piyade garnizonlarından ibaretti » diyor.

Pasifikteki garnizonlarımızın zâfı, Manillâ yakınlarında Cavite'deki deniz tesislerimizin bir Japon uçak gemisinden kalkan uçakların taarruzile 10 dakika zarfında tamamen yok edilmesile kendisini iyice göstermiştir; ellerinde uçuş yapmak için artık hiçbir uçak kalmıyan mürettebat ve pilotlar « birer deniz piyadesi sıfatile kara ordusunda çarpışmak üzere » Bataan'a çekildiler. Bunlar kırık dökük, şöyle böyle tamir görmüş uçaklarla hayret verici savaşlar yaptılar. Sonunda çekilmeğe mecbur kaldılar; fakat daima çarpışarak.

Pilotlardan Mike Ketly: «Japonlar, en nihayet üslerimizi düşürdüler ve biz başka bir üsse, oradan bir diğerine gitmek suretile mütemadiyen güneye doğru çekildik. Fakat keşif işlerini asla bırakmıyarak ve her gece yeni bir durum ve yeni bir görev için hazırlanmak üzere istirahate geçerek çekildik» diyordu.

Japonlar 1942 Ocak ayına doğru Filipinleri ele geçirdiler ve biz de elimizdeki deniz kuvvetlerini Felemenk doğu Hindistanına çektik. Pearl Harbor'dan üç gün sonra, karadaki üslerinden hareket eden Japon uçaklarının İngiliz Prinse Of Walles ve Repulse muharebe gemilerini batırmaları düşmanın hava kuvveti hakkında kanaat verici bir misal oldu. Bu, esasen az olan muharebe gemisi kuvvetlerimize indirilmiş müthiş bir darbe oldu.

Aşağı yukarı bu tarihlerde, Dış işleri Komitesi Başkanı ve Âyan âzası olan Teksas meb'usu Tom Connally büyük bir asabiyet içinde Beyaz saraya koşarak Başkan Roosevelt'e « Donanmamız nerede? » diye sormuştu. Doğru, donanmamız acaba nerede idi ?

Japonlar Pearl - Harbor'a taarruz ettikleri sırada donanmanın belli başlı birçok gemileri Pasifik'te değildi. Birleşik Amerika daha evvelinden Atlantik'teki denizaltılara karşı bir « avlama savaşı » na girmiş bulunuyordu. Bu sebeple ve Hitler'in güney Amerika'sı hakkında bazı tasavvurları bulunduğunu bilmesinden dolayı donanmamızın mühim bir kısmı kuzey ve güney Atlantik'te ve Garibbean denizinde bulunuyordu.

7 - Aralık - 1941 sabahı Pearl - Harbor'da 7 kruvazör, 28 muhrip, 5 denizaltı ve 8 muharebe gemisi bulunuyordu. Muharebe gemilerinden Pensylvania havuza alınmış, diğer yedisi de Ford adası açıklarında çifte demirle demirlenmiş bulunuyorlardı.

Uçak gemilerinden kalkan Japon uçakları 5 harp gemisini (Arizona, Oklahoma, West Virginia, Kalifornia ve Nevada) batırmış veya ona yakin bir hale koymuş, diğer üçünü de (Pensylvania, Maryland ve Tenesse) tahrip etmişlerdi. Ayrıca hedef gemisi Utah, mayn gemisi Oglala ile Cassin ve Downes muhriplerini de batırmışlardı.

Shaw adlı diğer bir muhribin baş tarafı parçalanmış, deniz uçakları ikmal gemisi Gurtiss ve tamir gemisi Vestal ve Helena, Honolulu ve Raleigh hafif kruvazörleri de hasara uğramıştı.

Ayrıca ağır uçak kayıplarına da uğramıştık. Bu kayıpların ağır oluşu, sayı bakımından değildi; zira o tarihlerde çok sayıda uçağımız yoktu. Japon uçakları homurtularla bulutların arasından görüldükleri zaman bizim tekmil bölgede 301 deniz uçağımız vardı ve bunlardan 54 tanesi savaş uçağı değildi. Diğer 99 tanesi de teftiş yerlerinde veya depolarda olduklarından uçuş yapabilecek durumda değillerdi. Bu suretle elimizde uçuşa hazır durumda bulunan deniz uçaklarının sayısı 148 den ibaret bulunuyordu. Yapılan baskın saldırışından sonra elimizde 16 sı savaş uçağı olmak üzere cem'an 52 uçak kalmıştı.

İnsan bakımından olan zayiat denizci ve deniz silâhendazlarından subay ve er olmak üzere 2117 idi. 960 kayıp ve birçok yaralı vardı. (Kara ordusu veya siviller arasındaki kayıp miktarı bu rakamlara dahil değildir). Uçak gemilerinden kalkan düşman uçakları görevlerini mükemmel başarmışlardı. Sis ve duman dağıldığı zaman, Pearl - Harbor üssündeki deniz ve hava kuvvetlerimizin % 95 i muharebe dışı kalmış bulunuyordu.

Pek hafif bir teselli olmakla beraber, işlerin daha fena gitmesi kabil olduğunu da düşünüp şükretmek lâzımdır. Orta Pasifik'te üslenen ve tam o sırada Wake adasına takviye kuvvetleri götürmüş olan iki uçak gemimizden biri, kendisini himaye eden kruvazörlerden birinin makinelerinde bir ârıza vukua gelmemiş olsa idi o pazar sabahı Pearl - Harbor'da olacaktı. Düşmanın bütün dikkatini, harbin baş taraflarında pek okadar işimize yaramıyacak olan, muharebe gemilerine çevirmiş olması bir bakımdan bizim için hayırlı olmuştur. Böyle yapacak yerde Japonlar Pearl - Harbor donanma üssündeki petrol depolarını yakmak, kıyı tesislerini, havuzları ve tamirhaneleri tahrip etmek isteselerdi, durum çok daha karanlık olacaktı.

Birleşik Amerika, Pearl - Harbor ile Aleutien adalarını kendilerine bıraktıkları ve Pearl - Harbor temizliğinden sonra Amerika batı kıyılarına saldırmadıkları için Japonlara teşekküre borçludurlar. 8 - Aralıkta Pasifik savunmamızın düğüm noktası olan Oahu adası izci çocuklarından müteşekkil üç Japon bölüğü tarafından bile zaptedilebilirdi. Düşmanın bu hususta basiretinin bağlanması Hitler'in, savunma tertibatı hemen hiç yok denecek bir halde iken İngiltere'yi istilâ atmek hususunda gösterdiği basiretsizlikle karşılaştırılabilir. Japonlar muhakkak ki; muazzam başarıları için ne maddî, ne de manevî bir şekilde hazırlanmamışlardı.

Pearl - Harbor hâdisesinden az evvel kongre toplanarak bir tek muhalif reyle « Selective Service » e devam edilmesine karar vermişti. Memleket kudretli Mihver ittifakına karşı savaşmak için hazırlanmış olmaktan çok uzaktı. Genişliyen askerî programın tatbikı ile elde edilen gelişmeler, Pearl - Harbor'a yapılan sinsice taarruzla yok edilmişti. Pasifik savaşı herşeyden evvel bir bahriye meselesi idi. Âyan âzası Connally'nin şüphesi haklı idi: « Bahriyemiz nerede? » kayıtlara biraz daha göz gezdirelim.

Tarihte hiçbir millet, Birleşik Amerika'nın Pasifik harbine girdiği şekilde, fakir bir hazırlıkla herbe sürüklenmek zorunda kalmamıştır. Hiçbir büyük devlet başlangıçta elinde daha az miktarda malzeme ve teçhizatla diğer büyük bir devletle harbetmemiştir. Oniki seneden fazla bir zamandanberi Japonya tecrübeler yapmakta, imalâtla uğraşmakta ve pânlar hazırlamakta idi.

Dizginler koptuğu zaman Birleşik Amerika'nın sicim kullanmak zorunda kalacağı apaçık meydanda idi. Karşımıza çıkan meseleler baş döndürücü mahiyette idi. 1922 de aktedilen deniz silâhlarını azaltma muahedesi gereğince deniz programımızı daraltmış ve Guam ile Filipinlerin savunması için elde kâfi kuvvet bırakmamış olduğumuzu çok geç anlamıştık.

Harbin başlangıcında, biricik hakikî deniz üssümüz, Amerika batı kıyılarından 2400 ve Tokyo'dan 4000 mil mesafede bulunan Pearl - Harbor idi. Pearl - Harbor'ın Kalifornia'da San Diego'dan olan mesafesi meselâ: Nevyork'un Panama kanalına olan mesafesinden fazladır. Hawai adalarındakiler müstesna, Pasifik'teki biricik doklarımız Cavite'de bulunuyordu ve yukarıda işaret edildiği gibi Cavite'de, harbe girişimizin ikinci günü dakika meselesi denilecek bir zaman zarfında yere serilmişti. Alaska'nın 500 mil batısındaki Dutch Harbor o sıralarda henüz inşa safhasında bulunuyordu.

II. Kısım

Karşı harekete geçiyoruz

Hiddetinden kanı başına çıkan diğer bir amiral de, Pasifik harekâtı için "süratle vurmak, şiddetle vurmak ve sık sık vurmak,, kaidesini koyan ihtiyar deniz kurdu Viliam F. Halsey idi. En iyi stratejinin meydan okumak olduğunu hesaba katan ihtiyar kurt Halsey 1 - Şubat - 1942 de, o zaman elimizde mevcut uçak gemilerinden ikisini alarak, denizden ve havadan yapılan bombardımanlarla Jilbert ve Marshall adalarındaki yedi Japon karakoluna şiddetli bir darbe indirdi. Uçuk gemileri Enterprise ve Yorktown idi. Artık karşı harekete geçiyorduk.

Amiral Halsey'in cür'etkâr akınında 11 düşman gemisile 41 Japon uçağı tahrip edildi. Bizim 11 pike bomba uçağımız düşürülmüş, bir kruvazörümüz hasara uğramıştı. Daha bu ilk akında bizim Wildcat av uçaklarile hava tâbiyemizin Japonlarınkinden üstün oldukları meydana çıkmıştı. Durumun iki ay mütemadiyen makûs surette kendini gösteren tecellilerinden sonra askerlerimiz artık keyiflenecek bir hâdiseye kavuşmuşlardı.

24 - Şubat - 1942 de Amiral Halsey'e Wake adasına "ve şayet kabilse Marcus adasına da,, bir darbe indirmesi emri verildi. Elindeki bir tek uçak gemisile, Enterprise, ihtiyar amiral Wake adasına saldırdı ve 8 gün sonra da cür'etkâr bir hareketle Marcus'a bir akın yaptı. Marcus hemen hemen Tokyo'nun burnu dibinde bir ada idi. Pike bomba uçakları pilotlarından biri Marcus akınını bu, Danyal gibi bizim de ne olacağımız hakkında hiçbir teminat olmadan aslan inine yapılan bir yolculuk diye vasıflandırmıştı. Bu hareket esnasında yalnız bir tek pilotla bir topçu eri kaybettik. Marcus adası bir ikmal üssü olmak itibarile muvakkat bir zaman için de olsa felce uğradı ve Japon programına ait vakit cetveli ilk defa olarak hafif bir sarsıntı geçirdi.

20 - Şubat - 1942 de Visamiral Wilson Brown'un komutasında olarak Lexington gemisi iki buçuk ay süren bir keşif faaliyetinden sonra New Britain adasında yeni tesis edilen üsleri bombar-

dıman etmek üzere Rabaul istikametinde denize açılıyordu. Bu işi başarmadan evvel Lexington Japonlar tarafından görüldü ve kendisini karşılamak üzere kara üslerinden kalkan çift motorlu 18 uçak gönderildi. Bu uçakların dokuzu Lexington'un av uçakları tarafından düşürüldü, diğer 5 tanesi de hedeflerine varmadan indirildi. 3 tanesi ise hiçbir netice alamıyan bombalarını savurduktan sonra alevler içinde düşürüldüler.

Savaşın hararetli bir anında Yüzbaşı Edward H. O'Hare birdenbire bu 75 milyon dolara mal olan gemiyi korumak üzere havada kendisini yapa yalnız buldu. Bu sırada 9 tane Mitsubişi uçağı hücuma geçmişti. O'Har yukardan bunların üzerine doğru saldırarak beşini alevler içinde düşürdü, altıncısını da hasara uğratmış ve bu suretle Pasifik harbinin ilk kahramanlık menkabesini vücude getirmişti. Birinci gruptaki av uçaklarına komuta eden Yzb. John Thach kovaladığı Japon uçaklarının tam vaktinde peşlerini bırakarak döndü ve hasara uğrayan bu altıncı uçağı da düşürdü.

Rabaul taarruzu akim kalan Amiral Brown bundan sonra aralarında Yorktown ve Enterprise uçak gemileri bulunan bir kuvvetle batıya döndü. 10 - Mart - 1942 de, gemilerden kalkan yüzden fazla uçak düşmanın Yeni Ginenin Sa lamaua-Lac kesimindeki hararetli indirme bindirme faaliyetlerini keşfettiler ve yaptıkları baskında Ovven Stanley dağlarının meçhul Jungle ve zirvelerinin üzerinden aştılar. Bu hareket, Pasifik savaşlarından birçoğunun üzerinde cereyan edeceği tamamen yabancı ve alışılmamış bir arazi parçasına ilk adım atıştı. Pilotlarımız yaptıkları uçuşlarda yükseklikleri 13000 den 15000 kademe kadar varan şahikalarla karşılaştılar ve bazı defalar bu yalçın zirvelerin üzerinden birkaç kadem farkla âdeta sürünürcesine geçtiler. Dağların zirvelerini örten bulutlardan sıyrılarak aşağıya doğru dalmak suretile limandaki Japon gemilerinden bir hafif ve iki ağır kruvazör, bir muhrip ve beş nakliye ve yük gemisini batırdılar; daha küçük çapta birçok gemileri hasara uğrattılar.

Halsey - Brown icadı olan bu taarruzlardan maksat ne idi?

1942 ilkbaharında Marshall adalarından kalkan Japon bomba uçakları Filipinlerden Felemenk Doğu Hindistanı yolu ile Avustral-

yaya çekilen kuvvetlerimize doğru uzanan Amerikan ikmal hatlarını tehdide başlamışlardı. Japon anavatan topraklarından bin milden az bir mesafede güney doğu istikametinde bulunan Marcus adası ve bu ada ile Marshall adalarının hemen hemen ortasında bulunan Wake adası, Marshall adalarından kalkan düşman uçaklarına güzel birer atlama taşı vazifesi görüyorlardı. Japonların bizim muvasala yollarımıza el uzatmalarına müsaade edilmemeli idi.

Japonlara mukabelei bilmisil mahiyetinde olmak üzere indirilen bu darbeler ne gibi sonuçlar vermişti?

Japonyada derhal ve hiç de iyi olmayan bir durum hâsıl oldu. İlk defa olarak komutanlar arasında değişiklikler yapmaya başladılar. Bundan başka; yapılan akınlar Japon hava kuvvetlerinin bizim tahminimizden daha hafif bir halde oraya buraya dağılmış olduğunu meydana çıkardı. Marshall ve Jilbert adalarına yapılan akında hava muharebesine girişmek üzere pek az düşman av uçağı havalandı ve bunların hiçbirisi Japonların "Zero„ adlı yüksek vasıflı av teşkillerine mensup değildi. Wake, Salomon ve Lac'da da, Amerikan gemilerinden kalkan uçaklara karşı koymak için ancak az sayıda av uçağı meydana çıktı. Marshall, Jilbert ve diğer yerlere yapılan ilk akınlar, Japonları adalardaki üslerinin hava savunmalarını kuvvetlendirmeye, bu suretle hava vurucu kuvvetlerinin miktarını azaltmaya mecbur etmiş ve düşman istilâ faaliyeti gevşemeye başlamıştır. Deniz uçak teşkilleri Japonyadan ilk lokmayı koparmışlardı.

Fakat Birleşik Amerika el'an bir savunma savaşı yapmakta idi. Savaşın daha ilk aylarını gözönüne getiriniz. 2 - Şubat - 1942 de Japonlar Manila ve Cavite deniz üslerini ele geçirmişler ve Şubatın 15 inde Japon Jungle avcıları gerilerden sinsi bir hareketle Singapura saldırmışlardı.

Bu sırada Cava denizindeki bir deniz savaşında, 13 gemi kaybederek Pearl - Harbor'danberi uğradığımız en büyük deniz felâketini tattık. Kendilerine son derece ihtiyacımız olan bu 13 gemi arasında, Houston ağır kruvazörü, Pope Pillsburg, Edsall ve Peary muhripleri, Pecos petrol gemi ve evvelce bir uçak gemisi iken sonraları bir ana ikmal gemisi olarak istihdam edilen

Langley vardı. Aralarında Marblehead hafif kruvazörü de bulunan diğer gemiler hasara uğramıştı. Felemenk donanması ve İngiltere'nin Avustralya donanmasından da bazı gemiler batmıştı.

Japonya fâsılasız bir şekilde ileri hareketine devam ederek Martın beşinde Cava'nın merkezi olan Batavya'yı, beş gün sonra da Birmanya'nın merkezi olan Rangon'u zaptetti. Ayni gün düşman Cava'nın geri kalan kısımlarını da ele geçirdi. Üç gün sonra Salomon adalarını işgal etti.

17 - Mart - 1942 de Ordu komutanı General Mac Arthur başkan Roosevelt'ten aldığı emir üzerine Filipinler'in emir ve komutasını Korgeneral Jonathan Wainwright'e bırakarak Avustralya ya geldi. Bu zat da nisanın dokuzuna kadar Bataan'da kaldıktan sonra elinde kalan kuvvetlerle birlikte Corregidor'a çekildi. Nisanın 18 inde Korgeneral James Doolittle ile hususî surette yetiştirilmiş pilotlardan müteşekkil maiyeti, başlı başına bir tarih yaratan Tokyo, Yokohama ve Nagoya akınını yapmak üzere Shangri - La bomba uçaklarile Hornet gemisinin güvertesinden havalandılar. Bu başarının Amerikan maneviyatında yaptığı müspet tesir uzun sürmedi. Bu hâdiseden 12 gün sonra nisanın son günü Japonlar, «Sirke Joe» adile meşhur Korgeneral Joseph Stilwell'i çekilmiye mecbur ederek Birmanya yolunun kilit noktası olan Lashio'yu zaptettiler. Filipinlerde Japonlara karşı ümitsiz bir halde devam eden savaş 6 - mayısta Corregidor'un düşmesile sona erdi. Bu suretle, Japonya'ya tevcih edilecek son taarruz için en iyi atlama taşımızı kaybetmiş oluyorduk.

Nisanın ortalarına doğru Japonlar, Yeni Gine - Yeni Britanya - Salomon adaları bölgelerinde üsler vücude getirerek buralardan Melezya, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı tehdide başladılar. Bunların yolları üzerinde bulunan kuvvetlerimiz çarpışmığa hazır idi. Fakat bu kuvvetler kudretli bir düşmanın kuvvetlerine karşı koymak için çok zayıf, hele bir karşı taarruz hareketi için tamamile kifayetsizdi.

Harbin ilk beş ayı zarfında düşmanla yapılan hemen bütün karşılaşmalar hava kuvvetlerinin önemini tebarüz ettirmişti. Pearl - Harbor ve Filipinlerdeki ilk kayıplarımız hava taarruzları neticesinde vukua gelmiş ve düşmanın havadaki üstünlüğe Uzakdoğu-

da'ki mağlûbiyetlerimize müessir bir âmil olmuştu. Ayni sebeple bizim de Pasifik'teki Japon işgali altındaki adalara tevcih ettiğimiz akınlar, gemilerde üslenen uçaklar tarafından yapılmakta idi.

III. Kısım.

Japon ilerleyişini durduruyoruz.

1942 Mayısı bidayetine doğru Japon islilâ dalgası Avustralya kapılarına doğru ilerlemekte idi. Bu dalga Filipinler'i Malay Statei ve tekmil Felemenk Doğu Hindistanı ile Yeni Gine'nin bir kısmını hükmü altına almış bulunuyordu. Milyonlarca mil karelik bir Okyanus bölgesinde Müttefik kuvvetlerden eser kalmamıştı. Amiral Yamamoto Beyaz sarayda Amerika'ya dikte ettirilecek şartlardan bahsetmekle meşguldu. « Doğu Asyası refah ve saadet âlemi » kurulmuştu ve o sıralarda işler cidden mes'ut bir yolda akıp gidiyordu. Japonya sadece fütuhatını sağlam bir şekilde kendine mal edebilse, harbi kazanmış demekti.

Düşman, ele geçirilen araziden henüz bir santimlik yer bile kaybetmemişti. Hattâ Birmanya ve Çin'de dahi Birleşmiş Milletlerin düşmanla karadan temasları yoktu. Mayıs bidayetinde, Japonlar tekrar yürüyüşe geçmişlerdi. Evvelâ aşağı Salomonlar'a bir işgal kuvveti göndererek hiçbir çarpışmaya lüzum kalmadan Tulagi ve Guadalcanal'ı ele geçirdiler. Bunu müteakıben kuzeyden güneye doğrulan iki Japon istilâ kolundan biri denizden saldırarak bir Amerikan tümeninin martta işgal ettiği fakat tahkim etmediği ve Fransa'ya ait olan büyük « Yeni Kaledonya » adasını, diğeri de müşterek Amerikan - Avustralya kuvvetlerinin Yeni Gine'de şöyle böyle barındıkları bir yer olan Port Moresby'i hedef tutmuştu. Her iki istilâ kuvvetinin elinde uçak gemileri, muharebe gemileri, kruvazör, muhrip ve nakliye gemileri vardı.

Bu iş için tedarik edebildiğimiz bütün deniz kuvvetlerini bir araya toplıyarak düşmana karşı durduk. Neticede Mercan denizi savaşi vukua geldi. Bu deniz, Pasifik Okyanusunun ufacık bir köşesi olmakla beraber, haddizatında Meksika körfezinden daha büyüktür. Bu, deniz tarihinde savaş gemilerinin bir tek mermi atmadıkları ilk büyük karşılaşmadır. Harekât tam mânasile deniz hava kuvvetlerinin faaliyetine inhisar etmiştir. Muhasım filolar

biribirlerinden yüzlerce mil açıkta oldukları halde mezbuhane bir savaşa giriştiler. Mercan denizi savaşında rol uçak gemilerinindi.

Kuvvetlerimizin en başında biri Visamiral Fitch komutasındaki Lexington, diğeri de Tuğamiral J. Fletcher komutasındaki Yorktown olmak üzere iki uçak gemisi bulunuyordu. (Yeni Habride adalarında deniz silâhendazlarının Efate'ye yaptıkları bir çıkarmayı destekliyen Enterprise ve Hornet uçak gemileri, çekilen Japon donanmasını yakalamak için Mercan denizi savaşına yetişmekte geç kalmışlardı). Yorktown iki aydan fazla bir zamandanberi denizde idi. Lexington ikmal işlerini tamamlamak ve yeni uçaksavar topları almak üzere gittiği Pearl - Harbor'dan yeni dönüyordu. 15,000 kadem yükseklikte uçan bir pike bombardıman filosuna komuta eden Yüzbaşı Weldon Hamilton'un 40 mil uzaktan düşmanı görmesi ve « uçak taşıyan bir piç görüyorum » demesile dünyanın donanmaların hava topçusu kullanmak suretile giriştikleri ilk deniz savaşı başladı.

12,000 kadem yükseklikten uçan Yzb. Robert Dixon ilk taarruzu yaptı. Bizzat Dixon tarafından atılan daha ilk bomba, düşmanın filosunun ortasında bulunan « Ryukaku » uçak gemisinin güvertesine düştü. Komutanın arkasından Tğm. P. F. Necly bu uçak gemisinin iskele tarafına ve yakin açığına bir isabet kaydetti. Bunu diğer isabetler takip etti. 5 dakika içinde Japon uçak gemisinin işi bitmişti. Denizcilik tarihinde ebediyen akisler yapacak bir radyo raporunda pilot : « Bir uçak gemisi yok oldu. Dixon'dan uçak gemisine : Bir uçak gemisi yok oldu » diyordu. Gelecek tebrik cevabını beklemeksizin pilotlar diğer Japon gemilerine saldırdılar.

Ertesi sabah, mayısın sekizinde 175 mil uzakta iki düşman uçak gemisile temas hâsıl oldu. Yorktown ve Lexington'dan kalkan uçaklar havanın muhalefetine ve şiddetli hava karşı koymasına rağmen bomba ve torpitolarla taarruza geçtiler. Düşman uçak gemilerinden Zuikzku ağır surette hasara uğratıldı. Diğer Japon gemilerine de isabetler oldu.

Amerikan uçakları Japon uçak gemilerine şaldırdığı sırada düşman da bomba ve torpito uçaklarile Lexington ve Yorktown'a karşı taarruza geçmişti. Düşman avcıları bize nazaran bire 10

nisbetinde fazla idi. Bilhassa Lexington üzerinde topladıkları taarruzlar neticesi her iki uçak gemimize de direkt isabetler elde ettiler. Lexington evvelâ biraz yana yattı. Bunu takiben gemide müthiş infilâklar ve yeni yangınlar görüldü ve geminin ön ve arka tarafları biribirinden ayrıldı. Gemiyi terk emri verildi ve o akşam, geminin su üstünde kalan bir parçası da muhriplerimizin birinden atılan bir torpito ile batırıldı.

Vis Amiral Fitch, Lexington'un ağır surette yaralandığını gördüğü zaman komuta köprüsünden aşağıya doğru seslenerek Tuğamiral Frederick C. Sherman'a « Eh artık Ted dedi, bari askerleri boşaltalım ».

Mercan denizi savaşında hava kuvvetleri, değerlerinin üstünlüğünü ispat etti. Üç gün süren savaş esnasında Amerikan deniz uçakları düşmanın iki uçak gemisini, bir ağır kruvazör, iki muhrip, dört nakliye gemisi ve birkaç küçük teknesini batırmışlardı. Aralarında diğer bir uçak gemisi bulunan diğer birçok Japon gemileri de ağır hasara uğratılmıştı. Yüzden fazla Japon uçağı düşürülmüştü. 4,000 kadar Japon da gemilerile beraber denizin dibine indirilmişti.

Biz bir uçak gemisi, bir muhrip ve bir petrol gemisi kaybettik. Düşman uçakları tarafından da olsa bu kayıplar yine hava kuvvetlerinin eseri idi.

Japon kuvvetleri kuzeye doğru firar etti. Bunlar bir daha hiç olmazsa bu ikinci dünya harbinde tekrar güneye doğru ilerlemeğe yeltenmiyeceklerdi.

Japon istilâ kuvvetlerinin Mercan denizindeki kesin mağlûbiyetlerinden sonra Japon donanmasına mensup birlikler sanki ortadan kaybolmuşlardı. Kendilerini hiçbir yerde görmek kabil olmuyordu. Bilâhare gelen keşif ve istihbarat raporları Japon donanmasının Japonların elindeki adalara hattâ bir kısmının anavatan limanlarına sığındığını göstermekte idi. Acaba yeniden girişecekleri hareket ne olacaktı? Çok kuvvetli bir düşman olarak telâkki edilebilmeleri için ellerinde lüzumundan fazla deniz kuvveti mevcuttu. Bizim bunlara karşı koymamız için istifade edilebilecek en küçük deniz cüzütamlarımızı bile hesaba katarak iş görmemiz ve bunları en lüzumlu yerde ve tam zamanında toplıyabilmemiz şarttı.

Büyükamiral Chester W. Nimitz mevcut imkânları mütaleaya başladı. Büyük bir Japon deniz kuvvetinin doğu istikametinde, diğer bir düşman filosunun da Aleutien açıklarından kuzey istikametinde hareket ettiğini bildiren raporlar arka arkaya gelmekte idi. Biz bu her iki harekât sahasında birden kuvvetli darbeler indirmek üzere hazır bulunamazdık. En doğru tahmin yürütülerek en doğru karara varılması lâzımdı. Japon donanmasının hareketinin şümulünü bildiren istihbarat raporları, Japonların Pasifik savaşlarının cereyanı üzerinde kesin bir tesir hâsıl edecek bir mevkie taarruz etmek üzere plânlar tasarladıklarını gösteriyordu.

Bir karar alınması lâzımdı. Büyük amiral Nimitz ileri geri bocalamalara bir son verdi ve kararını verdi. Japonların kuzeye; Aleutien adalarına doğru hareketleri bir aldatma hareketi idi. Japon taarruzu merkeze, dosdoğru Midway'a yapılacaktı. Japonlar hatalarını düzeltmek hususunda daima çok geç kalmaktaki itiyatlarına uyarak Midway'ı ele geçirmek üzere bir teşebbüse girişecekler, oradan da Pearl - Harbor'a yine geç kalınmış bir istilâ taarruzu yapacaklardı. Bu harekâtta ilk safta iş görecek kuvvetler uçaklar olacaktı. Bunun da uçaklarla karşılanması lâzımdı. Büyükamiral Nimitz uçak gemilerini bir emirle Midway bölgesinde topladı.

Tahmin edildiği gibi Japonlar merkeze doğru istikamet değiştirdiler.

3 - Haziran - 1942 sabahı bir deniz Catalina keşif uçağı Midway'ın 700 mil batısında Japon kuvvetlerinden bir kısmını gördü, bu kuvvet üç grup halinde idi.

Birinci savaş grupunda 4 uçak gemisi, iki muharebe gemisi, iki ağır kruvazör ve 12 muhrip vardı. Bunların gerisinde ihtiyatta iki muharebe gemisi, bir uçak gemisi, dört ağır kruvazör, 12 muhrip bulunuyor ve iki ağır kruvazör, iki hafif kruvazör, iki silâhlı nakliye gemisi, altı alelâde nakliye gemisi, altı ile sekiz arasında ikmal gemisi, 10 muhrip ve aşağı yukarı bir o kadar da denizaltıdan müteşekkil bir çıkarma kuvveti bunları takip ediyordu. Japonlar Midway'da yerleşmeğe geliyorlardı.

Havalanan 41 torpito uçağından 15 i, Hornet uçak gemisindeki sekizinci torpito bölüğündendi. Japon filosu hiç beklenmedik

bir şekilde istikametini değiştirmişti. Yalnız Yüzbaşı John C. Waldron komutasındaki 8 inci torpito bölüğü uzun ve fâsılasız araştırmalardan sonra bunları bulabildi.

Bölükteki uçakların depolarında pek az gazolin kalmıştı. Fakat 8 inci torpito pilotları bir saniye bile tereddüt etmediler. Bunlar kendi eski model Douglas Devastator'larile Japonların yeni tip Zero'larına ve şiddetli uçaksavar ateşlerine karşı taarruza geçtiler. Taarruzun başlamasından üç dakika sonra 8 inci torpito pilotlarından ancak bir tanesi hayatta kalmıştı.

Bunların arkasından, Enterprise'den kalkan pike bombardıman uçaklarile, düşman uçak gemilerinin yerleri kesin olarak tesbit edilinceye kadar ihtiyatta alıkonulan, Yorktown'daki tekmil bombardıman, torpito ve av bölükleri yetişti. Bu sırada Midway'a dönüp yakıtlarını tamamlıyan - yine gemilerde üslenmiş - diğer uçak dalgaları biribirini takip etmeğe başladı. Bunlar bir muharebe gemisi ve bir kruvazörden başka üçüncü bir düşman uçak gemisini de batırdılar. İki düşman uçak gemisi de alevler içinde bırakılarak muharebe dışı kaldı. Ağır hasara uğrayan üçüncü bir uçak gemisi bilâhare Nautilus denizaltısı tarafından batırıldı.

Kahraman Sekizinci torpito bölüğünün karşılaştıkları öldürücü ateş perdesinden kurtulup hayatta kalan biricik mensubu Tğm. George H. Gay olmuştu. Tğm. Gay bir torpito savurmak üzere uçağını gerekli irtifaa indirdiği sırada taretteki nişancısı vurulduğunu bildirmişti. Tğm. Gay Akagi uçak gemisine bir torpito gönderdikten sonra geminin üzerine doğru yükseldi. Zero'lar kendisini tam kuyruk istikametinden takip ediyorlardı. Nihayet dümen komuta çubukları isabetlerle zedelenmiş, kendisi sol kol ve bacağından yaralanmış olduğu halde uçağını, taarruz ettiği uçak gemisinin yarım mil uzağında denize indirmişti.

Taretteki nişancı ölmüştü. Telsizdeki arkadaşı da, ümitsiz yardımlarına rağmen, uçak batmadan önceki birkaç saniye zarfında dışarı çıkabilecek halde değildi. Tğm. Gay cankurtaran caketini taktı oturma yerindeki yastıklardan birini, Japon uçaklarının alçaktan yapacakları taarruzlara karşı sper makamında kullanmak üzere başına geçirdi. Bu vaziyette Midway savaşı kahramanlık destanının mütebaki safhalarını seyre koyoldu.

Yorktown gemisinden kalkan av uçaklarının çoğu ancak kısmen yakıtlarını tamamlamışlar, bir kısmı ise yakıt depolarının dörtte üçü boş bir halde havalanmışlardı. Bu esnada Yorktown gemisi de iki torpito isabetile ağır surette yaralanmış ve gemiyi terk emri verilmişti. Yüzlerce asker güvertelerin altında, sımsıkı kapalı kompartimanlarda kalmışlardı. Baş taraftaki kompartimanlardan birinde kalan üç kişiye « Ne güç bir durumda olduğunuzu biliyor musunuz ? » diye sorulduğu zaman bunlar : « Elbette diye cevap vermişlerdi. Cehennemi boyladığımızı biliyoruz. Tahrip kalıplarını başa yakin koymağa dikkat edin zira bu işin uzun sürmesini istemiyoruz ».

7 - Haziran - 1942 sabahı saat yedi sularında Yorktown ağır ağır orta Pasifik sularına gömülerek kayboldu.

Midway savaşı Japonların 350 senedenberi uğradıkları en kesin bir hezimetle neticelendi. Amerikan denizcilik tarihinin en büyük kahramanlık ve fedakârlıklarile süslenen bu üç günlük destan savaşında Japonların yaptıkları en muazzam denizaşırı hamle kırılmış ve Hawai adalarile batı sahillerimize tevcih edilen tehditler ortadan kaldırılmıştı.

Japonlar İkinci Dünya harbinde ve o tarihe kadar muharip devletlerin hiçbirinin uğramadıkları en ağır kayıplara uğramışlardı. Dört uçak gemisi kaybettiler. Diğer bir uçak gemileri de hasara uğradı. Ayrıca iki ağır kruvazör, üç muhrip ve bir nakliye gemisi kaybettiler. Bir uçak gemileri, 3 muharebe gemisi, 3 ağır kruvazör, bir hafif kruvazör ve bir muhripleri hasara uğradı. Havacılarımız 275 Japon uçağını düşürdüler. Düşmanın insan zayiatı da çok ağırdı.

Biz bir uçak gemisile bir muhrip kaybettik.

IV. Kısım

Taarruza geçiyoruz

Salomon adaları savaşı Japonları ilk defa olarak savunmaya mecbur etmişti. Bu savaş başladığı zaman Japonya, Mercan denizinde iki ve Midway'da dört uçak gemisi kaybetmiş olmasına rağmen deniz kuvvetlerinde el'an muvazeneyi muhafaza ediyordu. Japon İmparatorluğu 7 - Haziran - 1942 günkü arazi durumundan lâyıkile istifade edebilecek halde olsa, her bakımdan tatmin edilmiş olurdu. Ele geçirdikleri arazide Japonların harbe devamları için lüzumlu her türlü ham madde mevcuttu.

Birleşmiş milletlerin Pasifikteki kuvvetleri el'an gayet zayıftı. Avustralya ve Yeni Zelanda İngiliz tümenleri Afrikada Almanların Mareşal Erwin Rommel'i ile çarpışıyordu. Bizim kara ordumuz müthiş bir kuvvet olmaktan çok uzaktı. Pasifik'e akan gemi, uçak ve malzeme miktarı henüz kâfi dereceyi bulamamıştı. Ve General Mac Arthur'un elinde ancak pek cüz'î miktarda savaş kıt'aları ve Avustralya'da birkaç yüz uçaktan ibaret bir hava kuvveti bulunuyordu. Oraya buraya zayıf bir şekilde dağılmış bulunan deniz kuvvetlerimizin büyük bir kısmı kuzey Afrika'nın istilâsına karşı yardımda bulunmağa mecburdu.

Bunlara rağmen deniz muvasala yollarımızı kısaltmak zorunda idik. O sıralarda en önemli ikmal yolu Avustralya üzerinden geçen yoldu. Bu keyfiyet Salomon adalarının müteakıp harekâta sahne olması hususundaki karara varılmasını intaç etti.

Japonların iki koldan Midway ve Aleutien adalarına doğru yaptıkları ileri hareketin akamete mahkûm olması, bunların geniş ölçüde yeni bir taarruz hareketine girişebilmeleri için aylarca zaman geçmesini icap ettirecekti. Bu da Salomon adalarında bir atlama taşı ele geçirmemiz için bize imkân verdi. Bu, kaybedilen yerlerin tekrar ele geçirilmesine başlanmak için ilk işaret çanı idi.

Salomon adaları Bougainville'den güneye doğru hemen hemen biribirine muvazi sıralar halinde 600 mil mesafeye kadar uzanır.

Bu sıralar gemiciler tarafından «Slot» diye anılan isimsiz bir takım adaların yanına düşer. Aslen volkanik olan bünyeleri dağlık bir manzara arzeder. Ve her tarafları sık ormanlarla kaplıdır. Buralarda General Alexander A. Vandergritt'in emrindeki deniz silâhendazları orman savaşları üzerinde bir tatbikat yapmışlar ve bu tatbikat bilâhare Rendova, Yeni Georgia, Bougainville veYeni Britanya'da tekrar edilmişti.

Japonlar 1942 Mayısı başlarında evvelâ Tulagi stratejik limanını ve büyük Guadalcanal adasının kuzey sahil ovalarından güneye doğru 20 mil kadar bir sahayı işgal ederek Salomon adalarına el atmışlar ve Tulagi'de bir deniz Guadalcanal'da da bir kara ve hava üssü hazırlamağa başlamışlardı. Bu üsleri ellerinde bulundurmak ve geliştirmek Japonlara Avustralya'dan geçen ikmal yollarımızı tehdit ve mayısta takviyesine başladığımız yeni Hebrit adalarını bombalamak imkânlarını sağlayacağından Japonları bu üslerini geliştirmekten menetmek bizim için zarurî bir hal alıyordu. Japonlar Guadalcanal'dan, güney Pasifik karargâhı olarak seçilen Yeni Kaledonya'yı ve güney denizlerinde ıngilterenin malı ve müstemleke idare merkezi olan belli başlı adalardan Fiji adalarını da tehdit edebilirlerdi. Salomon adaları savaşında Japonların gemi ve uçak kaybı nisbetleri yüksek oldu. Meselâ; Kasım ortalarında üç günlük bir zaman zarfında Japonlar bir - belki de iki - muharebe gemisi, altı veya yedi kruvazör, iki hafif kruvazör, altı muhrip ve oniki nakliye gemisi kaybettiler.

İkinci Dünya harbinin dünyayı saran seyir ve inkişafı esnasında Salomon çarpışmalarile başlıyan Guadalcanal savaşı çetin bir imtihan olmuştu. Midway'daki başarımızdan az bir zaman sonra Rommel Libya savaşlarında kuvvetlerimizi yarmış, Tobruk'u ele geçirmiş ve süratle El'alameyn üzerine yürüyerek İskenderiye ile Süveyş kanalını tehdide başlamıştı, Akdenizle Ortaşark tehlikede bulunuyordu. Almanlar diğer bir cephede Kafkasları aşmış, Stalingrad'ı muhasara etmişlerdi. Biz şayet Guadalcanal savaşını kaybetseydik, bu mağlûbiyet Müttefiklerin maneviyatı üzerine felâketli bir darbe indirmiş olacaktı.

Pasifik'te aylarca süren bir gerileme ve çekilmeden sonra Müttefikler 7 - Ağustos - 1942 de, Amerikalıların o zamana kadar her-

hangi bir noktada toplayabildikleri en büyük kuvveti toplayıp hazırlayarak Japon harbinin ilk büyük taarruz hareketine giriştiler. İstilâ donanmasını teşkil eden 69 gemi arasında Saratoga, Enterprise ve Wasp adlı üç uçak gemisi de vardı.

Ağustosun yedisinde Guadalcanal'a yapılan çıkarma hafif bir mukavemetle karşılaşmışsa da, Tulagi'nin istilâsı çetin ve kanlı savaşları icap ettirmişti. Maamafih 8 - Ağustos akşamına doğru küçük Tulagi'de deniz silâhendazları duruma hâkim bulunuyorlardı. Tulagi, düşmandan birer birer istirdadı icap eden birçok adalardan ilki idi.

Düşman hava hücumları ve kıyı topçu ateşlerile Müttefiklerin Guadalcanal'daki ilerleyişlerini durdurmak kabil olmadığını görünce bu sefer büyük bir deniz kuvveti gönderdi. Bu kuvvet 9 - Ağustos günü sabah erkenden, Avustralya ve Amerikan kruvazör ve muhripleri tarafından birinci Savo adası savaşında karşılandı. Müttefiklerin dört kruvazörü batmış ve diğer gemileri hasara uğramış bulunmasına rağmen düşmanın Guadalcanal'a gemilerden yapılmakta olan insan ve malzeme çıkarması işine - ki; çıkarma işinin en zayıf ve hassas safhası idi - müdahalesine imkân verilmemişti. Müttefiklerin bu savaştaki kayıpları Guadalcanal bölgesinde Japonlara birkaç ay için kesin bir deniz üstünlüğü verdi ise de Japolar anlaşılan Müttefik kayıplarının derecesi hakkında sarih bir kanaate varmamış bulunduklarından bu durumdan, bütün donanmanın iştirakile yapılacak bir deniz savaşına girişmek hususunda faydalanamadılar. Bu sırada « Canal » daki askerler oraya sağlamca kancayı takmışlardı.

Guadalcanal savaşı Pasafik'te adadan adaya muvaffakıyetli kurbağa atlayışları yapan deniz silâhendazlarımız için ilk tecrübe idi. Birçok müşahitlerin fikirlerince bu savaşın mânası, bilhassa bir ada bahis konusu olmak itibarile, ümit verici bir deneme idi. Zafer çok pahalıya mal olacaktı. Bazılarının fikrince bu savaşın neticesi harbin seyri üzerinde senelerce müessir olacaktı.

Karşı taraf kara kuvvetleri denizden yardım görüyordu. Bizim deniz kuvvetlerimiz ise düşmana nazaran son derece küçük ve azdı. İkmal yollarımızdaki faaliyetin serbestçe idamesi için ölçü-

süz derecede büyük cesaret ve fedakârlıklar göstermek icap ediyordu. Karada hummalı bir şevkle savaşan deniz silâhendazlarımız yaman ve inatçı bir düşmana karşı çetin bir zafer kazanıyorlardı. Bunlar karaya çıktıklarının ikinci günü bir hava meydanı ele geçirdiler. Bu muvaffakıyet, havadan yapılan kontrolsüz akınlar denizden yapılan bombardımanlar ve karadan girişilen mezbuhane gece saldırışları ile elde edildi.

Çıkarmadan on gün sonra deniz av uçakları da yetişti. Bir kaç gün sonra da onbir tane deniz Dauntless uçağı Enterprise'den havalanarak Henderson meydanını bombalamaya geldi. Deniz av pilotları şöyle böyle tamir görmüş uçaklarla havalanarak korkunç bir düşmana karşı savaştılar. Bunlar müthiş uçaksavar ateş perdelerini yararak kıyı açıklarından bombardıman düşman gemilerini döğmek suretile düşmanın karaya takviye kıtaatı çıkarmak için sarfettikleri bütün gayretleri boşa çıkardılar. Yalnız bu takviye kuvvetleri bile bizim savaşa giren bütün deniz silâhendazlarımızın mecmuundan daha fazla idi.

Bir aydan fazla bir zaman zarfında silâhendazlarımız ancak eski ve gözden çıkarılmış dört bacalı muhriplerle gelen cüz'i bir miktarda ikmal malzemesi alabildiler. Japonlardan da az miktarda pirinçle biraz kutu balığı iğtinam ettiler. Henderson meydanında tamamen hazırlanıp, himaye uçak gemilerinden kendi pilotlarile uçan bir Wildcat bölüğünün gelmesi anına kadar da tam 12 gün hava himayesinden mahrum kaldılar.

Bir aralık Japonlar mavunalarla karaya bir kısım asker çıkarmağa muvaffak oldular. Takviye kuvvetleri alan Japonlar 13 eylûlde Henderson meydanına yaklaştılar. Silâhendazlar işgal ettikleri hatları diş ve tırnaklarile müdafaa ettiler. Eylûl ve Ekim ayları düşmanın hava meydanını tekrar ele geçirmek için giriştiği akur teşebbüslerle geçti. Birinci dünya harbine iştirak eden bazı eski deniz silâhendazları, 13/14 Eylûl ve 12/13 Ekim'de Japon muharebe gemileri ve kruvazörlerinin yaptıkları bombardımanların 25 sene evvel Fransa'da karşılaştıkları topçu barajından daha şiddetli olduğunu söyliyorlardı.

Japonların Amerikalıları sürüp atmak için sarfettikleri en son nevmidane gayret, bir tek hücumda 2200 Japonun telef olduğu

26 - Ekim günü vuku buldu. Bu, düşmanın Guadalcanal'daki son ciddî tehdidi oldu.

Pearl Harbor'danberi Amerika bütün deniz savaşlarını kazanmıştı; Guadalcanal bölgesindeki Japon kuvvetleri takatten düşerken Amerikan kuvvetleri mütemadiyen artıyordu. Amerika ikmal ve takviye kuvvetleri arttıkça Japon kuvvetleri de adanın batı ucuna doğru sürülüyordu. Bu sırada yorulan deniz silâhendazları taze kara kuvvetlerile değiştiriliyordu. Evvelce buraya insan ve malzeme taşıyan Japonların «Tokyo ekspresi» şimdi Japonları adadan tahliye işine başlamıştı. Tahliye işi 7/8 şubat gecesi, adaya ilk çıkarmanın yapıldığı günden tam altı ay sonra tamamlandı. Pasifik'teki ilk ileri hareketimiz muzaffer bir sonuca varmıştı.

Salomonların tarafımızdan işgalinden az sonra Japonya bizi Guadalcanal ve Tulagi'den çıkarmak gayretile deniz ve hava kuvvetlerini Rabaul, Truk ve Ponape'de toplamağa başladı. Buna mukabil Amirallik, Guadalcanal'ın güney doğusuna iki mürettep kuvvet çıkardı. Bu kuvvetler Saratoga ve Enterprise'nin etrafına toplanan North Carolina muharebe gemisi ile Minneapolis, New Orlean ve Atlanta kruvazörlerinden müteşekkildi.

23 - Ağustos - 1942 de bir uçak gemisi ile himaye edilen nakliye gemilerinden mürekkep bir düşman grupunun Guadalcanal'ın 250 mil kuzeyinden ilerlemekte olduğu görüldü. O gün ikindi vakti, Saratoga'dan kalkan pike bomba uçakları Japon uçak gemisini şiddetli alevler içinde yakıp batırdılar. Bir düşman kruvazörü ile muhribi de bombalandı. O gece deniz uçakları Henderson meydanından kalkarak iki Japon muhribine saldırdılar. Ertesi gün de bir Japon nakliye gemisini batırdılar. Saratogo'dan kalkan uçaklar bir muharebe gemisi ve iki kruvazöre isabetler kaydettiler. Bu sırada deniz ve kara pilotları da diğer iki kruvazörü ağır hasara uğrattılar.

İlk taarruzlarda, Fighting Six'den karşılarına çıkan uçakların saldırışlarından ve North Carolina'dan açılan topçu ateş perdesinden sıyrılan Japon uçakları Enterprise'yi bombalamağa ve bu geminin uçuş ve hangar güvertelerini hasara uğratmıya muvaffak oldular.

Biraz geriye doğru bakılacak olursa, Amerikan deniz kuvvetlerinin güney Pasifik'te zaman zaman Japonlara karşı gösterdikleri pervasızlığın, düşmanın insan ve gemi bakımından olan ezici üstünlüğünün farkına varmasına tam mânasile mâni olduğu görülür. Misal olarak Hornet'in 15 - Ağustos - 1942 de Pasifik'te harekâtta bulunan biricik uçak gemisi olduğu zamanları ele alalım. Bu gemi düşmanın Guadalcanal'a mütemadiyen insan ve malzeme boşalttığı Bougainville bölgesindeki atlama taşları olan Buin, Faisi ve Tonolai'ye pervasızca saldırmıştı. Daha sonraları bu bölgede dört uçak gemisine manevra yaptırdığımız vakit Hornet çok uzaklara, Japon kaotrolü altındaki denizlere doğru dümen kırarak sıcak iklimlere mahsus şiddetli bir fırtınada uçaklarını havalandırmış ve ağır kruvazörle birçok küçük gemileri bombalamıştı. Bu harekât esnasında Hornet müteaddit defalar taarruza uğramıştı. Bu gibi akınlar Japonların stratejik programlarında derin gedikler açmış ve onları, bu gibi cür'etkâr taarruzlara girişebilmemiz için elimizde pek çok kuvvetli ihtiyatlar bulunduğuna inandırmıştı.

Fakat işler her zaman istediğimiz gibi iyi gitmiyordu. 15 - Eylûl'de Wasp gemisi bir Japon denizaltı grupunun ortasına düşerek torpitolanmış ve batmıştı. Bu hâdise Japon denizaltılarının toplu bir grup halinde faaliyet gösterdiklerini ilk defa olarak ve tesadüfen meydana çıkarmıştır. Wasp'ın kaybedilmesile, Pasifik'te sağlam olarak iş gören bir tek uçak gemimiz Hornet kaldı.

1942 Eylûl ve Ekim ayları bizim için pek te başarılı geçmedi ise de Amiral Halsey'in Ekim ortalarında avdet etmesi, Japonlara süratle, şiddetle ve devamlı darbeler indirmeyi istihdaf eden bir savaş açmak suretile taarruz gayretlerimizi yeniden kamçılamaya sebep oldu. Ağustosun 24 ünde aldığı bomba isabetlerile hasara uğrayan Enterprise de tamir edildikten sonra 26 - Ekimde Hornetle beraber Japonlara bir kötek atmak üzere Santa Cruz savaşına iştirak ettiler. Bu savaş Güney Pasifik muharebelerinin çetin bir safhasının açılmasına başlangıç oldu.

Düşman deniz kuvvetlerini Truk ve Salomon adaları arasında karşılamak emrini alan Amiral Halsey, Japonların Guadalcanal'ı geri almak için giriştikleri ikinci büyük teşebbüsün akim kalması

için icap eden tedbirleri aldı. İki düşman uçak gemisi muharebe dışı kılmış, dört düşman grupu tahrip edilmiş ve Japonlar müessir bir hava himayesinden mahrum bırakılmıştı. Fakat zafer pahalıya mal oldu. Ancak bir sene ve altı günlük faal bir hizmetten sonra Hornet battı. Pasifik'te elimizde tekrar bir tek hasara uğramış uçak gemisi kalmıştı. Enterprise.

Daha Guadalcanal'ın emniyete alınmasından evvel kara ve deniz kuvvetlerine mensup pilotlarla harp gemileri, adalar zinciri boyunca uzanan yollara saldırıyorlardı. Uçaklar Japonların New Georgia adasındaki Munda ve Kolumbangara adasındaki Vila hava meydanlarını hemen her gün bombalıyorlardı. Denizden de akınlar yapılarak meydanlar topçu ateşile döğülüyordu.

Bütün bunlara rağmen henüz Japonların dış savunma hatlarında idik.

V. Kısım

Adadan adaya sıçramakla geçen bir yıl

Guadalcanal'ın tekmil idaresi 9 - Şubat - 1943 ten evvel Birleşik Amerika kuvvetlerinin eline geçmişti. Japonlar 50,000 kişi kaybettikten sonra, burasını tekrar ele geçirmek yolundaki teşebbüslerine son vermişlerdi. Kuvvetlerimiz, adadan adaya sıçramayı esas tutan bitmez tükenmez bir savaşta burasını bir Tramplen olarak kullanmak hususunda bir saniye bile vakit kaybetmediler. 6 - Ocak - 1943 te Rabaul'e yapılan ve düşmana 9 gemiye mal olan ilk gündüz akını, kuzeye doğru bir ileri hareketin başlangıcı oldu.

20 - Şubatta Japon anavatan adalarının kuzeyinde harekât yapan deniz kuvvetleri Attu'yı bombardıman ettilerse de; bir cep uçak gemisinin himaye örtüsü altındaki Amfibi kuvvetlerimizin Attu'ya çıkmaları 11 - mayısı buldu.

Japonlar 3 - Haziran - 1942 de kesif bir sis altında, gemilerden kalkan uçaklarla Dutch Harber'e saldırdılar. O sırada, Pearl Harbor taarruzundan ancak altı ay sonra, Dutch Harbor deniz uçaklarına mahsus bir üs ve deniz kuvvetlerinin yakıt ikmallerine yarayan bir istasiyon olmaktan pek az üstün bir mahiyette idi. Burada hava meydanı yoktu ve Kiska'da da hiçbir tahkimat mevcut değildi.

Sis ve bulutlar arasından 15 düşman av uçağı süzülerek limandaki Catalina devriye uçağına, gemi ve kıyı tesislerine saldırdı. Arkasından birkaç pike bomba uçağı daha geldi. Bu taarruzun mânası ne idi?

Deniz komutanlarımız doğru bir tahminle bunun, hakikî maksatlarını gizlemek ve bizi şaşırtmak maksadile düşman tarafından yapılan bir yanıltma manevrası olduğunu kabul ettiler. Düşmanın asıl hedefi Midway idi. Japonlar, o sırada Pearl Harbor kuzeyinde manevra yapmakta olan donanmamızı Midway'a yaklaşma istikametlerinden çok uzaklara çekerek Japon deniz ve kara kuvvetlerine yol açmak istiyorlardı.

Bundan maada düşman şüphesiz bizim Aleutien savunma tesislerimizi de şöyle bir yoklamak arzusunda idi. Bunların kâfi derecede zayıf olduğu meydana çıkacak olursa Japonlar muhakkak ki; Attu veya Kiska'dan ziyade buralara çıkmak istiyeceklerdi. Haziranın yedisinde bu adaların ikisi de istilâ edilmişti.

Bu çifte işgal Japolar için stratejik bir zaferdi. Zira bu hal, o sıralarda başka yerlerde vücutlerine şiddetle ihtiyaç hissedilen birçok gemi ve uçaklarımızın bağlı olmalarına sebep olmuştu.

Midway'da bulunan Amiral Thomas C. Kindkaid, istilâ edilen Kiska ve Attu'nun tekrar istirdadı için girişilecek savaşın komutasını deruhde etmişti. Bu yoldaki ilk başarı, sonraları Okinawa'da ölen, Korgeneral Simon Buckner'in 1942 Ağustosunda Kiska'nın 250 mil batısında Adak'ı ele geçirmesile temin edilmiştir.

12 - Ocak - 1943 e doğru kara kuvvetlerimiz Kiska'dan 60 mil kadar mesafedeki Amchitka mevkiinde idi. Nihayet 11 - mayısta hücum kıt'alarımız Attu'ya çıkarak üç hafta zarfında harekâtı sona erdirdiler.

Attu'da aldıkları dersler anlaşılan Japonlara Aleutien adalarındaki atlama tahtalarının pek te sağlam olmadığını göstermiş olacak ki; iki ay sonra Kiska'ya karşı yapılan bir hareket, Japonların Amerikan topraklarındaki pek te emniyetli olmıyan barınaklarını terkedip gittiklerini meydada çıkardı.

Aleutien savaşlarının çıkarma safhalarında deniz pilotlarımız, iniş yapacakları geminin güvertesini 500 kadem mesafeden görmeğe imkân bırakmıyan kalın bir sis altında uçuş yaptılar. Adanın yakinlerinde sis bulutları arasına saklanan ve çıkarmayı himaye eden biricik uçak gemisi her zaman inanılmaz derecede fena olan ve o an için hiç olmazsa hepsi bir kararda giden bir havada uçaklarını arka arkaya mütemadiyen havalandırmak suretile düşmana darbeler indiriyordu. Attu'nun 50 - 100 mil uzaklardaki karla örtülü dik tepelerin arasındaki boğazlardan Alaska'nın sert WİTTİWAW rüzgârları esiyordu. Uçaklar böyle bir havada, bir kelime ile, uçuş yapamazlardı. Fakat bizim uçaklarımız yine de havalandılar. Zira havalanmaları lâzımdı. Ve bunların yardımile de Japonları Aleutien'lerden kovup attık.

1943 yazının sonlarında ve sonbahar bidayetinde, orta Pasifik bölgesine yeni komutan tayin edilen Amiral Raymond A. Spruance, Japonların Tarawa müstahkem mevkilerine saldırmak üzere kuvvetlerini toplamakla meşguldü. Harekâtın ilk hazırlık safhasının iki hedefi vardı. Düşmanın Tarawa'ya takviye kuvvetleri göndermesine müsait üslerini fâsılasız bir şekilde döğmek ve ayni zamanda Japonları, istilâ plânlarımızın ne olacağı hakkında, mütemadiyen tahminlerde bulunmağa mecbur etmek.

Buna nazaran, Amiral Spruance istilâ için hazırlıklarla meşgul olduğu sırada uçak gemilerindeki mürettep kuvvetler de 31 - Ağustos - 1943 te Marous, 18 - eylûlde bizzat Tarawa ve 5/6 - Ekimde Wake adasına ağır darbeler indiriyordu. Uçak gemilerinden kalkan uçaklarla birlikte gemilerden kıyıya yapılan bombardımanları da ihtiva eden Wake akını düşmana müteakıp istilâ hareketimizin Wake adasına karşı tevcih edileceği fikrini vermek içindi. Halbuki Amiral Spruance istilâ kuvvetlerini toplayıp hazırladıktan sonra Makin ve Tarawa istikametine teveccüh etti.

19 - Kasım - 1943 te Tarawa'nın kilit noktası mesabesinde bulunan müstahkem Betio adacığına taarruz ettik. Bu adaya, bu harbin o zamana kadar gördüğü en muazzam hava hücumu ile saldırdık. Bu arada kruvazör ve muhripler de devamlı surette kıyıyı topçu ateşile döğüyorlardı. Bu ateş hazırlığından sonra deniz silâhendazları karaya çıktı.

Japonların elinde iyi bir istihkâm mühendisi bulunduğu ve bunun da Tarawa'ya gönderildiği söyleniyordu. Bu her halde doğru olacaktı. Küçük Betio adası âdeta çelikten yapılmış bir Hindistan cevizi haline getirilmişti. Japonlar kat kat beton, hurma ağacı kütükleri ve kumdan yapılmış, düşürülmesi hemen hemen imkânsız blokhauzlarında ağır kayıplar verdirdiler.

Fakat sonunda deniz silâhendazları burasını ele geçirdiler. Deniz silâhendazlarının Pasifik savaşının bu safhasındaki emekleri ve başardıkları işin azameti dolayısile kendilerine olan minnettarlığımızı hiçbir zaman unutamıyacağız.

Tarawa ve Makin'deki Mullinix meydanı, kıyılardaki toprak kabarcıkları ve beyaz haçlar, Amerikan cesaretinin birer âbidesi olarak kalacaktır.

17 - Aralık - 1943 te, Pearl Harbor'un ikinci yıl dönümünde Japonlar, harbin ilk altı ayı zarfında ele geçirdikleri imparatorluğun birkaç mil karelik bir kısmından maada hemen hemen hepsini el'an ellerinde bulunduruyorlardı. Ticaret ve harp gemisi bakımından Japonlar ağır kayıplara uğramışlarsa da ellerinde doğu Hindistanın bütün servet kaynakları, kauçuk, petrol, maden, kendir ve kenevir veren bölgeler olduğu gibi duruyordu. Uzak mesafeler ve coğrafya şartları gibi iki müthiş müttefik, Japoların yanıbaşında yer almıştı. Düşmanın kuvvetle tahkim edilmiş üsleri vardı. Karşılarındaki düşman ise hâlâ esas kuvvet ve gayretini dünyanın öbür ucundaki diğer kudretli bir muhasıma çevirmek zorunda idi.

Çinde hava ve zemin şartları Japoların lehinde idi. Birmanya'da sel gibi yağan yağmurlar senenin hemen hemen yarısını askeri harekât için imkânsız bir hale getiriyordu. Japonlar ise Jungle'lerde, düşmanlarından daha iyi barınıp yaşıyabiliyorlardı.

Bir de Truk ve Rabaul işi vardı. Mariniane ve Marchall adalarındaki kuvvetli Japon üslerinin ele geçirilmesi lâzımdı. Bunun için muazzam kara ve deniz harekâtına ihtiyaç vardı. Japonya'nın elinde büyük sayıda uçak, pilot ve tehlikeli deniz birlikleri mevcuttu.

Başarılması gereken iş korkunçtu. Elimizde kâfi miktarda uçak gemisi olsa Pasifikteki iki harp sahnesi, karada Blitz Krieg'de süratli ve şiddetli darbeler indirmek hususunda tank ne ise, denizde yıldırım harbinde seri uçak gemilerinin de o olduğunu göstermişti.

VI. Kısım

58. Mürettep kuvvetler batıya doğru ilerliyor

1944 yılı Japon imparatorluğunun küçülüp sıkışmaya yüz tuttuğunu görerek başladı. Şubatta, Marshall adalarına mensup Kw-ajalein ele geçirildi. Bu hâdise, Japonyanın harpten evvel elinde bulunan araziden ilk kayıptı. Green Island'a yapılan çıkarmaların hemen arkasından Amiralty adalarına hücumlar da başladı. Tuhaftır ki; bu harpte birçok mal ve can bahasına geri aldığımız Mariana'lar, Caroline'ler ve Palau adaları, İspanya - Amerika harbinden sonra İspanya tarafından bize bir tek harp gemisinin fiatından daha az bir fiatla verilmişti. Güney Pasifikte stratejik bir istikamette 3000 mil uzayan 11000 ada arasında bulunan bu adalar, Pasifik harbinde gayemizin tahakkuku için en ehemmiyetli noktalardan sayılıyordu.

Batıya doğru yaptığımız ileri hareketi için yakıt, harp malzemesi, cepane ve yiyecek depolarının tesisine müsait daha birçok üslere ihtiyacımız vardı. 1944 Şubatında deniz ve kara kuvvetlerimiz müşterek bir hücumla Marshall adalarını ele geçirdiler. O zamana kadar cereyan eden hareketlerin en şiddetlisi olan bu savaş, orta Pasifiğin kontrolünü tamamen bize geçirdi. Birkaç ay içinde Saipan, Tinian, Guam, Palaus ve Leyte adalarını tehlikeli bir duruma düşürecek olan « Yedi atlama taşı » denilen adalara gidecek yolu hazırlandı. Artık vakit kazanma savaşlarile uğraşacak değildik. Vurmak ve kaçmak tâbiyesini bırakmamak zamanı gelmişti. Seri uçak gemileri ve insan dimağile para kuvvetinin vücude getirebileceği en mükemmel uçaklarla mücehhez Pasifik donanmamız ufuklardan ufuklara uzanacak kadar büyümüştü.

Visamiral Marc A. Mitscher komutasındaki 58. mürettep kuvvetlerin ilk faaliyeti Marshall adalarında başladı. İlk defa olmak üzere donanmanın elinde yeni model uçak gemileri ve zırh-

lılardan müteşekkil mukayese kabul etmez derecede kuvvetli bir taarruz silâhı bulunuyordu. Bu gemilerin hepsi büyük bir süratle hareket edip düşmana çarpabilecek ve hepsi birden bir tek birlik halinde iş görebilecek kudrette idi.

Marshall adaları savaşında deniz kuvvetlerimiz bir de; ihtiyaçların doğurduğu, askerî bir icat ortaya attılar. Bu icat ta Pasifik harbinin en kesin tekâmüllerinden biri olmuştu.

Mürettep kuvvetleri taşıyan yollu gemilerin süratleri mütemadiyen arttığı cihetle, yardımcı gemilerin hareket esnasında bunlara uyamıyarak geride kalmalarının, bütün kütlenin seyir hızını düşürdüğü görülerek bu yardımcı gemiler birer birer aradan çıkarılmıştı. Bu suretle de mürettep kuvvetleri taşıyan gemilerin, üslerinden alabildiklerine uzaklaşacak kadar süratle hareket etmeleri temin edilmişti. Mürettep kuvvet taşıyan gemilerin, düşmana bir taarruz yapılması ihtimali olan yerlerden yüzlerce mil uzaktan saldırmak imkânını veren süratleri, bu gemilerin bilâhare yakıt, erzak ve cepane almak için tekrar çok uzaklardaki üslerine dönmek mecburiyeti hâsıl olduğu takdirde, kıymetlerini önemli derecede kaybedecekti.

Bunun çaresi, biraz fantastik olmakla beraber sade idi. İkmal üslerimizde, besleyecekleri seri harp gemileri kadar kareket kabiliyetine malik ve seyyar olmalı idi. Savaşan bir donanmaya akaryakıttan dondurmaya varıncaya kadar lüzumlu her şeyi hazırlayıp temin eden ikmal merkezlerimiz, muazzam ambarlarımız aldıkları görevleri başarıp geriye dönen harp filosunu yolda karşılamak üzere kendi gemilerile denize açılmaya başladılar.

Elde edilen sonuç, hayatî bir kıymette olduğunu derhal gösterdi. Uçak gemisi ve sair savaş gemilerimizin sayısı sanki sihirli bir değnekle birdenbire iki, hattâ üç misli artmıştı. Düşmana seri saldırıştan sonra uçak gemilerimiz sanki üslerine dönüyorlarmış gibi harekât sahasından çekilip savuşuyorlardı. Halbuki köşeyi döner dönmez - söz temsili - kendi ikmal gemilerini bulup, gazolinden taze domatese varıncaya kadar her türlü ihtiyaçlarını tamamladıktan sonra son süratle geriye dönerek ertesi sabah yüzlerce mil uzaktaki bir noktada Japonlara yeni baskınlar yapıyorlardı.

Kwajalein elimize geçtikten sonra Amiral Spruance emrindeki mürettep kuvvetleri geriye alarak uzaklara, Pearl Harbor istikametine doğruldu. Fakat birdenbire, Kwajalein'den daha pek uzaklaşmadan rotayı, düşmandan yeni istirdat edilen Majuro limanına doğru çevirdi. Orada ikmal gemileri bulunuyordu. Limanda hemen hemen saat meselesi denilecek bir zaman zarfında gemiler kendilerine lüzumu olan malzemeyi aldıktan sonra bunların yarısı geriye dönüp Eniwatok'u bombardımana, diğer yarısı da; Amiral Spruance komutasında olmak üzere batıda bin milden fazla bir mesafedeki Truk adasına baskın yapmağa gittiler.

Harbin son safhalarında Japonlar Kami Kaze'lerile (İntihar çuakları) ümitsiz saldırışlar yapmağa başladıkları esnada biz de «Motörlü ikmal katar» larımıza büyük süratte tamir gemileri ilâve ediyorduk. Bu suretle harp gemilerimiz geriye alınmaya lüzum kalmadan tamir görebiliyor, aldıkları yaraları kapatabiliyorlardı.

Deniz uçak teşkilâtının, ikmal üslerinde hava taburları bulundurmak hususundaki ileri görüşü, Japonların mağlûbiyetinde müessir olan en önemli âmillerden biri olmuştur.

Attu'da başlamak, Gilbert ve Marshall adalarının işgalile gelişmek, Saipan, İwo, Lingayen körfezi ve Okinawa'da boy atmak suretile, kara ve deniz müşterek harekâtının sevk ve idaresinde son derece önemli diğer bir yenilik meydana çıktı. Tam olarak bilinmeyen bir hakikat, Pasifikteki kara harekâtında gerek kara kuvvetlerimizin, gerek deniz silâhendazlarının mazhar oldukları direkt hava desteklemesinin deniz uçakları tarafından sağlanmasıdır. Daha Taraw'a harekâtının başlangıcından itibaren donanmanın küçük himaye uçak gemileri Pasifik savaşlarındaki tâbiye bombardıman işinin bütün yükünü üzerlerine almışlardı. Yer kuvvetlerinin direkt ve yakin desteklemelerini sağlamak için yapılan tâbiye bombardımanı, stratejik bombardımanla mukayese edildiği takdirde birincisi süt kovasını dökmeye, ikincisi ise ineği öldürmeye teşbih edilebilir. Bu her iki çeşit hava harekâtı, Japonların yenilmesinde son derece büyük tesirler yapmışlardır.

Salâhiyettar bazı kimseler uçakların yer kıt'alarına, topçu ve gemi bataryalarının temin ettiği derecede sıhhatli ve kat'î bir desteklemeyi hiçbir zaman sağlıyamıyacağını ileri sürmüşlerdi.

Bunlar, kendi hatlarımıza yakin bir yerdeki bir düşman makinalı-tüfek yuvası veya blokhauzunu tahrip etmek icap ettiği zaman uçakların böyle bir işte kullanılmasının, hava bombardımanları ve roket atışlarının topçu atışı kadar sıhhatli olamıyacağı cihetle kendi kıt'alarımız için tehlikeli olacağını söylüyorlardı. Fakat yakin hava desteklemesinin sonuçlarından şüphe edenlerin son tereddütleri de İwo Jima savaşlarında silindi. O kanlı savaşlarda bizim Wildcat ve Hellcat pilotlarımız bir tek askerimizin burnunu kanatmadan, kendi hatlarımızdan 200 yarda mesafedeki düşman direnme yuvalarını tahrip etmişlerdi. İwo'daki savaşların nekadar vahşiyane bir şekilde cereyan ettiği gözönünde tatulursa, hava bombardımanlarının elde ettikleri sıhhatli neticelerin, en mükemmel bir topçunun bile iftihar edebileceği derecede parlak olduğu görülür.

58. mürettep kuvvetin donanmaya iltihakından sonra Amerikan stratejisinin daha cür'etkâr bir şekil ve mahiyet aldığı gittikçe daha açık bir şekilde kendisini gösterdi. Adadan adaya sıçramak yerine Büyükamiral Nimitz kurbağa atlayışları yapabilecekti. İşgal edilecek herhangi bir adada, uçak gemilerinde üslenmiş deniz av, torpito ve pike bomba uçakları fabrikaları bombalıyabilecek, muvasalayı kesecek ve savunma kuvvetlerini mevzilerinde hırpalıyabileceklerdi ve hırpalıyorlardı.

Uçak gemilerinin diğer bir faydaları daha vardı. Okinawa'ya yapılan kara ve deniz müşterek harekâtında zırhlı kuvvetlerimiz 1943 te Attu'nun işgalindenberi yapılan harekâtta rasladığı en fena bir havada faaliyete geçmişlerdi. Havanın önceden kestirilmesine imkân olmıyan bu hali, uçak gemilerinin faydasını bir kere daha meydana çıkarmağa sebep oldu. Zira bunlar bütün fena hava şartlarına rağmen oldukları yerde bekliyerek havanın arada bir düzelmesinden bilistifade uçaklarını havalandırmak suretile kıt'alarımızı havadan direkt bir şekilde destekliyebiliyorlardı. Halbuki kara veya deniz uçaklarının Pasifiklerin uçsuz bucaksız mesafelerini aşmak suretile üslerinden kalkmaları ve harekât sahasına gelmeleri ya bulundukları yerdeki yahut ta hedef bölgesindeki muhalif hava şartları yüzünden ekseriya kabil olamıyordu. Bu hal, yer kuvvetlerini havadan devamlı surette destekliyebilecek biricik sınıfın deniz sınıfı olduğunu gösteriyordu.

Okinawa'nın dağlık arazisi, daha sıkı ve şiddetli bir direkt hava desteklemesine ihtiyaç hissettiriyordu. Zira Japon savunma kuvvetleri yer altında biribirile irtibatta bulunan mağaralara çekilerek birçokları havan veya uzun menzilli toplarımızın tesir edemiyeceği birtakım tabiî sütrelerin gerisine sığınıyorlardı. Düşmanı buralardan dışarıya püskürtmek için ilerliyen piyade ve deniz silâhendazlarımızın yolları üzerindeki korugan, blokhauz ve top mevzilerinin usulen, alçaktan uçan CVE pilotlarının taarruzları, bomba veya roket atışlarile ortadan kaldırılması lâzımdır.

Bu pilotlar alev makineleri ve 155 m/m lik obüslerin en yakın mesafelerden düşmana saldırmaları imkânlarını hazırladılar.

Deniz uçakları topçunun sıhhatli bir şekli mahiyetinde, kısa bir işaretle tabur, alay ve daha yukarı yer kıt'aları komutanları tarafından istenmişti. Deniz hava kuvvetlerinin ateşli avukatlığını yapanlar, Okinawa kâbusunda savaşan deniz silâhendazlarile piyadelerdir.

CVE pilotları düşmanın gerek havadaki gerekse yerdeki uçaklarını, tesislerini, radyo istasiyonlarını, nakil vasıtalarını, erzak depolarını, yeraltı ambarlarını tahrip etti ve petrol ve cepane stoklarına ateş verdiler. Japon gemilerini batırdılar, demiryollarını, köprü, hangar ve kışlaları, uçan sandalların çekildiği barakaları tahrip ettiler; gizlenmiş Japon mevzilerini meydana çıkarıp bombaladılar, Japon nakliyat ve muvasala sisteminde ağır hasarlar vücude getirdiler.

58. mürettep kuvvetin batıya doğru yapacağı ileri hareketin esasları Marshall adalarındaki savaşlarda tasarlanıp tesbit edilmişti. Marshall adaları harekâtı 26 - Kasım - 1943 te Japonların elinde bulunan Mercan adalarına yapılan hava taarruzlarile bilfiil başladı. 30 ve 31 - Ocak'ta bütün grupa komuta eden Amiral Spruance, yeni muharebe gemilerinin Roi'yı bombardıman ettikleri sırada Roi, Kwajalein, Taroa, Wotje, Mille ve Jaluit'e karşı uçak gemilerinden kalkan uçaklarla hücumlar yapıyordu. Uçak gemilerindeki kuvvetlere Wisamiral Mitscher komuta ediyordu. Kara kuvvetlerile deniz silâhendazlarından mürekkep hücum kıt'aları da « Uluyan zirzop » lâkabile meşhur Korgeneral Holland M. Smith'in emrinde bulunuyordu.

31 - Ocak'ta Tuğamiral H. W. Hill tarafından sevkedilen bir taarruz grupu hiçbir muhalefete uğramadan Majuro'ya çıktı. Burada donanma aylarca rahat rahat demirliyebilecek bir körfez bulabilecekti. 2 - şubatta Dördüncü deniz silâhendaz tümeni Roi ile Namur'u ele geçirdi. Ayni zamanda yedinci piyade tümeni de Kwajalein'e çıkarak 8 - şubata kadar devam eden kanlı çarpışmalardan sonra burasını zaptetti.

Bu sırada Taroa, Wotje, Jawit, Mille ve Ponape'ye yapılan hava taarruzları fâsılasız devam ediyordu. 17 ve 18 - şubatta Amiral Spruance harp ve uçak gemilerile Truk'a bir şaşırtma taarruzu yaptı. Gemilerin batırılması ve tesisatının tahribinden maada, Truk'a yapılan ilk akın, Japon tabyalarının etrafında dolaşan bunların mağlûp edilmez oldukları hakkındaki efsanelere de esaslı bir darbe indirmiş ve Pearl - Harbor baskınına ayni dilden bir cevap vermişti.

17 - şubat'ta Tuğgeneral Thomas E. Watson emrindeki hücum kıt'aları Eniwetok'a çıktı. Burası Saipan harekâtı için donanmamıza bir üs vazifesi görecekti. Eniwetok'taki savaşlar 20 - şubatta sona erdi ve harpten evvel Japonların malı olan Marshall adalarının idaresi Birleşik Amerika'ya geçti.

58. mürettep kuvvet bunun üzerine, yakıtını, toplarını ve uçaklarını batıya Mariana adalarına çevirdi. 22 - Şubat - 1944 te Visamiral Mitscher'in uçakları Saipan ve Tinian adalarına saldırdı. Birçok Japon gemileri battı, pek çokları hasara uğradı, 30 düşman uçağı düşürüldü, diğer 85 i de yerde tahrip edildi. Günün ortasında Guam adasına bir hava akını yapıldı.

Mart sonlarında, o zamana kadar teşkil edilmiş bulunan en büyük mürettep kuvvet, Filipinler'den ancak birkaç yüz mil mesafede ve Tokyo'dan geçen tul dairesinin batısında bulunan Palau, Yap, Ulithi ve Woloai'ye saldırdı. Bundan maksat, Yeni Gine'de Hollandia'ya bir çıkarma yapmak üzere yolu açmaktı. İki günlük atış sonunda Palau'nun başlıca limanı kullanılmaz bir hale geldi. Japon donanması'nın önemli birlikleri ortadan kaldırılmış, düşmanın deniz ve hava kuvvetleri zayıf düşürülmüştü.

Somatra'nın kuzey ucundaki Sabang ve Cava'nın doğu taraflarındaki Soerabaja'ya yapılan akınlar, Japonları ilk defa deniz

yolu ile batıdan taarruz etmemiz bakımından dikkate değer. Amerikan ve İngiliz deniz kuvvetleri de Pasifik'te bir arada olarak yine ilk defa harp harekâtına giriyorlardı.

Truk, Ponape ve Satawan'a uçak gemilerile yapılan bu hazırlık taarruzları 29 - nisandan bir mayısa kadar devam etti. Uçak gemilerimiz Mariana'ların ileride yapılacak istilâ hareketlerine hazırlık olmak üzere düşmanın bu üslerini işe yaramaz bir hale getirdiler.

Mariant'larda Saipan, Tinian ve Guam'ı neden ele geçirmek istiyorduk? Donanma komutanı Amiral King: Saipan, Tinian ve Guam'ın işgali, Pasifik Okyanusu bölgesi hava kuvvetlerine; Volcano ve Bonin adalarına karşı devamlı taarruzlar yapmağa elverişli ve Japonya'ya karşı uzun menzilli bomba uçaklarının faaliyet göstermelerine müsait bir durumda kara üsleri tesisine imkân vermiştir. Azamî bir randıman ve asgarî bir zayiatla faaliyet gösterebilmek için bomba uçakları avcılarla himaya edilmelidir. Volcano adalarından olup Tokyo'dan 750 mil mesafede bulunan Iwo Jima üç hava meydanının vücude getirilmesine elverişli idi ve Mariana adalarında üslenmiş bulunan 29 - B bamba uçaklarının Japon İmparatorluğu anavatan adaları üzerinde gösterecekleri faaliyeti himaye etmek üzere av uçaklarına bir üs olmağa fevkalâde müsait bir durumda bulunuyordu. İwo Jima'nın elde edilmesi, düşmanı önemli bir hava haberalma istasiyonundan mahrum bırakarak orta bomba uçaklarına da Japonya'ya saldırma imkânlarını verecek ve düşmanın bizim Marian adalarındaki üslerimize yapacağı hava taarruzlarını azaltacaktır demişti.

Mariana'lar 29 - B (üstün uçan kalelerin) son ezici darbeyi indirmeleri için bizim ilk (top kundak) larımız olacaktı. Pasifik' teki iki buçuk senelik acı bir muharebe faaliyetinden sonra ordu hava kuvvetlerine mensup ağır bomba uçakları artık yakın bir zamanda taarruzlara yardım edebilecek bir duruma girecekti.

1944 Haziran başlarında seri uçak gemilerinde bulunan mürettep kuvvetlerimiz Marian'lardaki Japon üslerini dövmeğe başladı. Japonların Marian'lara havadan destekleme temin edebilecekleri Bonin'ler ve diğer düşman hava üsleri de şiddetli hücumlara maruz kaldılar. Arkasından 14 - haziran gecesi istilâ filomuz

Saipan'a yaklaştı. 15 - haziran günü fecir vakti, deniz ve havadan yapılan şiddetli bir bombardımandan sonra evvelâ ikinci ve dördüncü silâhendaz tümenleri, bilâhare kendilerine iltihak eden 27. Piyade tümeni ile birlikte karaya ayak bastılar ve Marian'ları Japonların pençesinden çekip almak gibi çetin bir savaşa giriştiler. Saipan savaşları Tarawa savaşlarından çok daha kanlı oldu. 15 mil uzunluk ve 5 mil genişliğindeki bu ada, en nihayet ölü, yaralı ve kayıp olmak üzere Amerikan zayiatı 15,000 ni bulduktan sonra ele geçti.

Saipan'dan sonra güneyde Guam'a doğru harekete geçildi. Buradaki savaşlar da çok çetin oldu. 3. Deniz silâhendaz tümeni, 3. Amfibi kolordu ve diğer kara ve deniz piyade birliklerinin burasını ele geçirmek için verdikleri zayiat 7247 yi buldu. Guam bir defa daha Amerikalıların eline geçtikten sonra, Saipan savaşlarındanberi ancak pek az bir mevcudu kalmış bulundu, noksan teşekküllü 2. ve 4. Deniz silâhendaz tümenleri, Saipan'nın hemen güneyindeki Tinian adasında hâlâ tutunmakta olan birkaç bin Japonu temizlemek için harekete geçti. Mariana adalarının idaresi artık bizde idi.

Saipan savaşlarının en can alacak safhasında Japon donanması iki seneden fazla süren bir saklanmadan sonra Japon savunmasını desteklemek için meydana çıktı. Düşman mürettep kuvvetlerinden birinde Japonların en yeni tip ve en büyük uçak gemileri bulunuyordu. 19 - haziranda bu deniz kuvveti daha 300 mil uzaklarda iken, Guam'ın 70 mil kadar batısında yayılmış bulunan deniz kuvvetlerimize karşı şiddetli hava taarruzlarına başladı. Düşmanın plânı açıktı. Evvelâ donanmamıza saldırmak, sonra da Guam ve Rota'da el'an ellerinde bulunan hava üslerine uçaklarını sevkedip yakıt ve cepanelerini tamamlıyarak ertesi sabah tekrar taarruza geçmek ve uçakları tekrar gemilere almaktı.

Bunlar deniz kuvvetlerinin havaya karşı savunma vasıtalarının kudreti ve sıhhati hakkında yanlış bir tahmin yürütmüşlerdi. O gün, 19 - Haziran - 1944 te « Saipan hindisinin avlandığı » meşhur günde bizim Hellcat pilotlarımız tahrip edilen cem'an 402 düşman uçağının 369 unu alevler içinde düşürerek hakikî bir cümbüş yapmışlardı. Bu miktar Britanyayı ele geçirmek için yapılan

savaşların en kızgın gününde düşürülen uçak sayısının iki mislinden fazladır. Bir tek hava savaşında düşürülen uçak sayısı o gün en yüksek haddini bulmuştu.

Ertesi gün, 20 - haziranda, öğleden sonra bu defa biz uçaklarımızla bir taarruz yaptık. Hava kuvvetlerimiz tam güneş batacağı sırada, çekilen düşmanı yakaladı. Hemen birkaç dakika içinde beş Japon gemisi battı, diğer ikisi de muhtemelen batırıldı, iki gemi hasara uğratıldı ve ayrıca 26 düşman uçağı düşürüldü. Bu günlük av neticesi Japonların en büyük uçak gemilerinden birinin batması, diğer birinin de muhtemelen batması ve bir üçüncüsünün hasara uğraması oldu. Muhtemelen diğer hafif bir uçak gemisini de batırdık, bir diğerini hasara uğrattık. Marian'ların istilâsı hareketi muvaffakıyetli bir şekilde sona erdiği sırada, mağlûp düşman, donanmasının döküntülerile batıya doğru firar ediyordu.

VII. Kısım

Filipinlere doğru

Bu sıralarda Pasifik'te tatbik ettiğimiz strateji, iki koldan, geriye kalan Japon savunma mevzilerinin nüvesine doğru ilerlemekti. Orgenesal Mac Arthur komutasında kara ve deniz kuvvetlerinden mürekkep bir Müttefik kuvveti Avuştralya bölgesinden kuzeye doğru hareket ediyordu. Büyükamiral Nimitz komutasındaki kara, deniz ve deniz silâhendaz birliklerinden müteşekkil bir kuvvet te Havvai adaları istikametinde batıya doğru hareket halinde idi. Bu her iki ilerleme esnasında harekâtın himayesi ve ayni zamanda Japon donanmasını yakalamak işi deniz kuvvetlerine aitti.

Düşman donanması Pearl Harbor'dan sonra harbin daha ilk aylarından itibaren hep saklanmış ve Pasifik'te hakimiyet tesisi için bir bütünlük olarak hiçbir zaman bir işe girişmemişti.

Daima parça parça kullanılması şekli ısrarla tatbik edilen Japon donanması Mercan denizi savaşlarında bir iş görememiş ve Pasifik harbinin dönüm noktasını teşkil eden Midway'da mağlûp olarak çekilmişti. Japonlar o savaşa bütün zırhlılarını ve uçak gemilerini iştirak ettirselerdi ihtimal ki; neticeyi kazanacaklardı. Halbuki tatbik ettikleri strateji yüzünden büyük Kaga ve Akagi, daha küçük yapıda olan Hiryu ve Soryu uçak gemilerini kaybettiler. Mercan denizi savaşında Shoho'nın batmasile ilk uçak gemisi kaybını vermiş oldular.

Guadalcanal için yapılan uzun savaşlarda Müttefiklerin elinde iki uçak gemisi ile iki modern muharebe gemisi, yani düşmanın takriben dörtte biri kadar bir kuvvet, bulunuyordu. Fakat 12-13 Kasım'da düşman bir adamın üzerine bir çocukla saldırdı ve ayni hata Kasımın 15 inde tekrarlandı. Sis ve duman kalktığı zaman Hici ve Kirisima muharebe gemileri İron - Bottom körfezinin dibine inmiş bulunuyorlardı.

Tersane ve havuzları bizimkine nazaran çok az olması dolayısile Japonya'nın böyle ağır kayıpları telâfi etmesi güçtü. Buna

mukabil darbeler arka arkaya biribirini takip ediyordu. Leyte körfezinin alınması için girişilen müteakıp savaşlarda Japonlar Hitaka Taiho ve Syokaku uçak gemilerini (ve ihtimal bir dördüncüsünü) kaybettiler. O anden itibaren Japon filosu kâğıttan bir donanma haline gelmiş bulunuyordu.

Marian adaları ele geçtikten sonra deniz kuvvetlerimiz batıya doğru ileri hareketlerini hızlandırdılar. Amiral Halsey'in üçüncü filosunun uzun menzilli ve müthiş uçak gemilerindeki mürettep kuvvetlerinin yaptıkları taarruzlarla desteklenen ve Morotai ile Palau'ya müteveccih bulunan harekâtın ikisi de hemen hemen ayni ande cereyan etmeğe başlamıştı. Batı Coroline adalarının kenarında ve Filipinlerdeki Mindanao'dan 525 mil mesafedeki başlıca Japon üslerinden olan Palau ve Felemenk doğu Hindistanında Mindanau'dan 300 mil mesafede Halmahera yakınlarında bulunan Morotai Yenigine'den Filipinler'e gelen yaklaşma yollarının yanına düşecek bir durumdadır. Orgeneral Mac Arthur kuvvetlerini Avustralya ve Yeni Zelanda'dan yukarıya doğru harekete geçirerek belli başlı üslerini güney Pasifik'te Yeni Gine'de tesis etti. Bu sebeple Palau ile Morotai'nin alınması zarurî idi.

15 - Eylûlde hafif bir mukavemet karşısında yapılan Morotai çıkarması süratle inkişaf etti. Düşmanın esas garnizonu, etrafından dolaşılıp geçilen Halmahera'da idi. Morotai'de süratle hava pistleri vücude getirildi. Buralardan kalkan uçaklarla Halmahera hava meydanları döğülebilecek ve Filipinler'e yapılacak istilâ hareketi desteklenebilecekti.

Palau'ya yapılan çıkarma hareketleri; ondan evvel yapılan hareketlerden çok daha çetin oldu. Tümgeneral William Henry Rupertus 1. Deniz silâhendaz tümenine komuta ediyordu. Bu tümen Palau adalarından Peleliu adasında bir köprübaşı mevzii tutarak savaşların buradan inkişafına imkân hazırlamıştı. Korgeneral Roy S. Geiger'de 3. Amfibi kolorduya komuta ediyordu. Bu komutanların ikisi de Peleliu savaşlarını, o zamana kadar verdikleri muharebelerin en çetini ve hattâ Tarawa veya Saipan'dan da daha beteri olarak vasıflandırıyorlar. Korgeneral Geiger'e göre bu savaşta, o ane kadar Pasifik'te girişilen muharebelerin hiçbirisinde uğramadığımız bir derecede kayıp vermiştik. Buna

mukabil öldürülen Japonların sayısı da daha evvelki savaşlardakilerin hepsinden üstündü.

14 - Eylûl de uçak gemilerinden kalkan uçaklarla harp gemileri, Palau takımadalarının güney kısmında bulunan en belli başlı ada olan Peleliu'nun kıyı tesislerini hayli yumuşattıktan sonra ilk çıkarma hareketleri başladı. Hemen hemen ayni ande 81. Wildcat piyade tümenine mensup birlikler de ufak bir mukavemetle karşılaşarak yakındaki Angaur adasına çıktılar. Buna mukabil Peleliu'da Japonlar bize, İwo ve Okinawa'da karşılaşacağımız savaş şeklinin ne olacağı hakkında güzel bir örnek gösterdiler.

Japonlar burada evvelce hazırlanan kıyı savunma tesislerinde direneceklerine, Mercan kayaları ve Kalker taşlarından müteşekkil bayırlarla dolu iç taraflara çekilerek, giriş yerleri ağır çelik kapılarla kapanan ve yer altından biribirile irtibatta bulunan mağaralara sığındılar. Bu yeraltı blokhauzlarının bir kısmı iki, bir kısmı üç katlı idi. Bu tahkimatın kapılarına, bir tesir elde etmek için, burunlarının dibi denilecek bir mesafeden topçu ateşi açılması lâzımdı. Piyade ve deniz silâhendaz kıt'alarının Japonları buralardan püskürtmek için ağır silâhlar ve alev makinelerile bu tesislere karşı arka arkaya sayısız kahramanca taarruzlar yapmaları icap ediyordu. Bu savaşlar « Kanlı burun bayırları » muharebesi adile ilelebet anılacaktır.

Peleliu adası, kuvvetçe üstün olmak ve Amfibi hareketlerde yer kuvvetlerine sıkı ve devamlı bir hava desteklemesi sağlamak icap ettiği hakkında diğer bir unutulmaz ders oldu. Bu, son derece çetin bir dersti, fakat Lingayen körfezinde, İwo ve Okinawa'da daha iyi şartlar altında döğüşmemiz için birçok faydalar temin etti.

Bu sırada kara kuvvetlerile deniz silâhendaz kıt'aları Palau takımadalarından diğer küçük bazı adalara ayak basıyorlardı; Ekim başlarında bunlardan on kadarı işgal edilmiş ve Palau takımadalarının en büyüğü olan Babelthuap'taki hava meydanları, yakıt depoları ve üsler, yeni ele geçirdiğimiz adalardan kalkan, uçaklar tarafından tahrip edilmişti.

İstilâ programında bundan sonra Yap geliyordu; fakat Amiral Halsey'in 3. filosunun Filipinlere ve Formoza'ya yaptığı akınlarda o kadar büyük tesirler elde edilmişti ki; Yap'ın işgali için hazırlanan 7. ve 96. Piyade tümenleri, Filipinlerin işgalinde iş görmek üzere Büyükamiral Nimitz'in emrinden alınarak Orgeneral Mac Arthur'un emrine verildi. Yap'ın iki tarafında bulunan Nagulu ve Ulithi küçük Mercan adaları hiçbir mukavemet göstermeden ele geçirildi. Mükemmel koy ve limanlara malik bulunan Ulithi, yüzücü havuzlar, tamir ve yardım gemileri için bize yeni bir ileri üs temin etmiş oldu. Diğer bir Mercan adası olan Mog Mog, donanma için bir dinlenme yeri oldu.

Visamiral Mitscher'in seri uçak gemisi mürettep kuvveti de bu sırada pusuda bekliyor, 8 - eylûlde Palau harekâtını örtmek maksadile Nansei adalarını, Formoza'yı ve Filipinleri yokluyordu. Düşman mukavemetinin zayıf oluşu Filipinlere yapılacak harekâtın programdaki tarihini biraz daha ileri aldı.

10 - 18 - Ekim tarihleri arasında 3. filo Nansei takımadalarına, Formoza ve Luzon'a arka arkaya hücumlar yapıyordu. Formoza taarruzları esnasında düşmanın karadaki üslerden kalkan uçakları ara sıra filoya taarruz ettiler fakat ciddî bir zarar verdiremediler. Bir aralık bir Japon uçak gemisile birlikte bir kısım mürettep kuvvetler bu filoya doğru harekete geçtilerse de, havadan yaptıkları keşiflerle filomuzun kuvvetini anlar anlamaz ters yüzlerine dönüp çekildiler.

20 - Ekimde, muazzam 3. filo tarafından desteklenen ve Amiral Thomas C. Kinkait'in 7. Filosuna mensup muharebe gemileri, kruvazörler, denizaltılar PT (hücumbot) ları ve cep uçak gemileri tarafından yakından himaye edilen 600 çıkarma gemisinden mürekkep bir Armada Yeni Gine ve Pearl Harbor'dan hareketle orta Pasifik'te Visaya takımadalarında Leyte körfezine doğru yol alıyordu.

Her zamanki gibi, istilâ edilecek kıyılar ağır bombardımanlarla temizlendi. Arkasından, Leyte körfezinin ağzındaki birtakım ufak adacıkların alınmasından sonra Korgeneral John R. Hodge komutasındaki 24. Kolorduya mensup kara kuvvetleri ve Tümgeneral Franklin C. Sibert komutasındaki 10. Kolordu Leyte'nin doğu kıyılarına çıkmağa başladı.

Leyte'nin merkezi olan Tacloban kolayca düştü ve San Juanico boğazından Dulag'a kadar kıyı yolu boyunca 40 millik bir köprübaşı mevzii tesis edildi. 6. Orduya komuta eden Orgeneral Walter Krueger fevkalâde mükemmel yollar üzerinden, Barauen hava meydanlarını ele geçirmek için süratle harekete geçti. Bilâhare bu kuvvetler kuzeyde Carigara istikametine doğruldular.

Bu sırada San Juanico boğazile Leyte körfezini kapayan ve yakınlarda bulunan Samar adasında köprübaşları tesis edildi ve Samara adasındaki mukavemetler kırıldı.

23-Ekim-1944 te Leyte körfezini ele geçirmek için savaşa başlandı. Japonlar ilk defa olarak donanmalarının büyük kısmını tehlikeye koyuyorlardı. Fakat bu, donanmalarının büyük kısmı olmaktan ziyade, « arta kalan kısmının » büyük kısmı idi. Maamafih ne de olsa, iştirak eden kuvvetler üç büyük Japon mürettep kuvvetini ihtiva ediyordu. Harekâtın ekseri safhaları, Filipinler bölgesine yapılan ve el'an Japonların elinde bulunan yüz kadar hava meydanından kalkacak uçakların menzili dahilinde cereyan etti.

23-Ekim-1944 günü sabah erkenden denizaltılarımızdan ikisi - Darter ve Dace - Palawan adasının batı kıyıları açıklarında Japon merkez ve güney kuvvetlerinin kuzeye doğru yol aldıklarını gördü. Bunlar düşmanla temas temin edildiğini telsizle bildirdikten sonra derhal taarruza geçerek iki düşman kruvazörünü batırdı ve bir üçüncüsünü de hasara uğrattılar.

Fakat Japonlar bundan yılmadılar. Ayın 24 ünde uçak gemilerimizin keşif uçakları Japon güney filosunun Sibuyan denizinde Surigao boğazına doğru hareket halinde bulunduğunu gördüler. Ayni gün merkez filosunun Sulu denizinde kuzeydeki San Bernardino boğazına doğru ilerlediği tesbit edildi. Her iki filoya havadan taarruza geçildi. Beş muharebe gemisi, sekiz kruvazör ve onüç muhripten müteşekkil olan ve daha kuvvetli bulunan merkez filosuna yapılan hücum bilhassa şiddetli olmuştu. Amiral Halsey'in 3. Filosuna mensup uçaklar Japonların son sistem bir muharebe gemisi olan Musashi gemisini, bir kruvazör ve bir muhribini batırdılar. Aralarında Yamato da bulunan birçok diğer gemiler hasara uğradı. Yamato muharebe gemisi Mussashi'nin ayni tip ve cesametinde idi.

Bunun üzerine savaşın gittikçe kızışan seyrinde üçüncü adım atıldı. Ayın 24 ünde 3. Filo, düşmanın karadaki üslerden kalkan uçaklarının şiddetli bir taarruzuna uğradı. Hafif uçak gemilerimizden Princeton ağır bir isabet aldı. Kendisine yardıma koşan Birmingham kruvazörü Princeton'un battığı sırada vukua gelen infilâklar neticesinde ağır hasara uğradı. Amiral Halsey düşmanın kara üslerinden havalanan uçaklarının arasında gemilerden kalkan birtakım uçakların da kokusunu almıştı. Bunun üzerine hava araştırmalarına bilhassa kuzey istikametinde şiddet verdi. Neticede ayın 24 üncü günü öğleden sonra geç vakit, Luzon adasının kuzey doğu burnundan güneye doğru yol alan Japon uçak gemileri görüldü. Gelen kuvvet bir büyük, üç küçük uçak gemisi, uçaklara mahsus birer güverteleri de bulunan iki muharebe gemisi, beş kruvazör ve altı muhripten müteşekkildi. Bu müthiş bir kuvvetti.

Bunların uçaklarla karşılanmasına imkân olmıyacak kadar gün ilerlemişti. Amiral 3. Filoyu topladı ve gittikçe basan akşam karanlığı içinde kuzeye doğru yol verdi. Bu suretle 24 Ekimde gece ortalığı kapladığı sırada Leyte'deki çıkarma kuvvetlerimiz kendilerini gittikçe şiddetlenen bir deniz savaşı velvelesi içinde buldular. Bütün kuvvetlerle girişilen bu deniz savaşı oldukça karışık bir işti ve hiçbir deniz savaşı zannedildiği kadar sade bir iş değildir. Deniz savaşlarını en doğru bir tarzda izah eden biricik vecize, her deniz savaşının harp ceridesinin baş tarafına kırmızı kalemle yazılan (Eve giden yol en evvel tehlikeye düşer) cümlesidir.

Modern sevk ve idarede düşman uçak gemileri en evvel gözönünde bulundurulmalıdır. Ne pahasına olursa olsun Japon uçak gemilerine bir darbe indirilmesi lâzımdı. Amiral Halsey emrinde ne varsa hepsini toplayıp bu darbeyi indirdi. Amiral Halsey'in Japon merkez filosu hakkında aldığı son keşif malûmatı bu filonun parçalanıp dağıldığı idi. Bu filo ile Leyte istilâ kuvvetleri arasında gece ve San Bernardino geçidi gibi iki engel vardı. Amiral Halsey hiç tereddüt etmeden, elindeki bütün 3. Filo kuvvetlerile süratle kuzeye doğru atılmak, Japonların müthiş kuzey filosunu imha etmek ve düşman tarafından herhangi ciddî bir zarar verdirilmesine meydan kalmadan tekrar geriye, güneye dmek kabil olduğu kararına vardı.

Bu kararını tatbik etti.

Fakat biz kendisini burada bırakarak güneyde Amiral Kinkaid'in yanına dönelim.

Amiral Kinkaid'in 7. Filosu Pearl Harbor'da denizin dibinden çıkarılıp tamir edildikten sonra hizmete alınan eski model altı muharebe gemisi, sekiz kruvazör, 24 muhrip ve birkaç hücum botundan müteşekkildi. Amiral bu sonuncuları düşmanın yaklaşmasını haber vermek ve ilk hücumu yapmak üzere Surigao boğazına yerleştirildi. Bunların gerisinde muhripler, muhriplerin arkasında da kruvazörlerle muharebe gemileri yer almıştı.

Japon güney filosunun iki muharebe gemisi, bir ağır kruvazör ve dört muhripten müteşekkil büyük kısmı bu tertibatın içine doğru yol almağa başlamıştı. Amiral Kinkaid'in tâbiye Komutanı [1] Visamiral Jesse B. Oldendorf idi. Bu zat büyük bir sürat ve şiddetle Japonlara saldırdı. 24/25 - Ekim geceyarısından biraz sonra hücumbotlarımız düşmanı bulup hücuma geçtiler. Harekât kızıştı. Muhriplerimiz de ilerliyen Japon deniz kolunun iki tarafından torpito taarruzları yaptılar. Uğradıkları zarara rağmen ilerilemekte devam eden Japonlar, Visamiral Oldendorf'un Surigao boğazının Leyte tarafındaki ucunda beklemekte olan muharebe gemisi ve kruvazörlerinin ateş menziline girdiler. Ağır deniz silâhlarımız sabahın saat 4,05 inde ateşe başladılar.

Japonlar neye uğradıklarını anlıyamadılar. Hemen hemen daha bir tek mermi göndermeğe vakit bırakmadan iki muharebe gemisile muhriplerden üçünü batırdık. Diğer muhriple kruvazör firar etti. Ertesi gün uçaklarımız kruvazörü de batırdılar ve güney filosunun gece savaşına iştirak etmiyen diğer kısımlarını da kısmen batırdı, kısmen hasara uğrattılar.

Japon güney filosu yokedilmişti. Bizim bütün kayıbımız bir hücumbotunun batması diğer bir hücumbotile bir muhribin de hasara uğramasından ibaretti.

Amiral Halsey'e gelince:

3. Filo 24/25 - Ekim gecesi mütemadiyen kuzeye doğru yol alarak yaklaşmakta olan Japon uçak gemilerile arasındaki mesa-

[1] Tâbiye komutanı, müstakil harekât yapan bir filo komutanı emrinde tâbiye hareketleri yapan as komutan demektir.

feyi kısaltmağa çalışıyordu. 25. sabahı fecirden biraz sonra Amiral Halsey'in keşif uçakları Japon uçak gemilerinin yerini kat'î surette tesbit ettiler. Geceleyin yaptıkları keşiflerle ileride karşılaşacakları şeyin mahiyeti hakkında oldukça bir fikir edinmiş bulunan Japon uçak gemileri ise daha önceden geriye dönerek kuzey istikametinde firara başlamışlardı. Sabah 8,40 ta Amiral Halsey ilk hava taarruzunu yaptı. Bu taarruzlar saat 18,00 e kadar devam etti. Bir gün evvel uçaklarını Luzon meydanlarına gönderen Japon uçak gemileri, tam Amiral Halsey'in tahmin ettiği gibi ellerinde uçaksavar silâhlarından başka hava savunması için hiçbir vasıta bulunmadığı bir zamanda 3. Filo tarafından yakalanmışlardı. Uçaklarımız bir büyük, üç hafif uçak gemisi, bir hafif kruvazör ve bir muhrip batırdılar, diğer zırhlılarla gemileri ağır hasarlara uğrattılar.

25 - Ekim günü fecir vakti Leyte köprübaşının kuzey istikametinde 18 refakat uçak gemisi yol almakta idi. 7. Filoya mensup olan bu gemiler münferit muhriplerle beraber, altışar gemilik üç grupa ayrılmıştı. Bunlar bizzat güney grupunun komutasını deruhde eden Tuğamiral Thomas L. Sprague'nin emrinde idiler. Orta grup Tuğamiral Felix B. Stump'un, kuzey grup ise Tuğamiral Clifton A. F. Sprague (Tuğamiral Thomas L. Sprague ile bir akrabalığı yoktur) komutasında idi.

Refaket uçak gemilerinin, etraflarında deniz ve hava savaşlarının cereyan ettiğinden haberleri vardı. Bunların esas ödevleri Leyte çıkarmasında her gün kuvvetlerimize muntazaman sağladıkları mükemmel hava desteklenmesi işine devam etmekti. Fecir vakti köprübaşına doğru uçuşlar yapıldı.

25 - Ekim günü sabahın 6,50 sinde cep uçak gemilerinden müteşekkil kuzey grupu, birdenbire kuzey istikametinde birçok büyük düşman gemilerinin meydana çıktığını gördü. Bu yolda evvelce hiçbir rapor almamışlardı. Aradaki mesafe azalınca Japon zırhlıları 35,000 yardadan ateşe başladılar. Bunlar Japon merkez filosu idi. Dört muharebe gemisi, beş kruvazör ve onbir muhripten müteşekkildi. Japonlar anlaşılan mağlûp merkez filolarını yeniden tensik etmişler ve gece San Bernardino boğazından son süratle geçip buraya kadar gelmeğe muvaffak olmuşlardı. Kat'ettikleri mesafe doğrusu mükemmeldi.

Bu düşman gemilerile Leyte'deki çıkarma gemilerimiz arasında, beş pusluk toplarla mücehhez ancak birkaç refakat uçak gemisi bulunuyordu. Bunların topları deniz savaşları için cidden çok küçüktü.

Samara kıyıları açıklarında cereyan eden bu fantastik deniz savaşında olup biten şeyler, taarruza iştirak eden cep uçak gemilerinden Kitkun Bay'ın Komutanı Albay John P. Whitney'in yazılı raporunda çok iyi anlatılmıştır. Bu raparda olaylar şu suretle anlatılmıştır: « Japon deniz kuvvetleri büyük kısmının süratle yaklaştığını görünce, derhal savaş yerleri alınmak üzere süratle harekete geçildi. Maalesef o sırada kuzey doğu istikametinden esen hafif rüzgâr bütün hazırlık süresince bizi mütemadiyen düşmana doğru yaklaştırıyordu. Bereket versin ki; bir gece evvel, bütün refakat uçak gemilerine, mübrem bir ihtiyat karşısında haber verildiği takdirde derhal gönderilmek üzere, torpito uçaklarına 500 zer librelik altışar tane yarım zırh delici bomba yüklemeleri hususunda emirler gönderilmişti. Bu uçaklardan istifade edebilecektik. Ayrıca, gemimizin güvertesindeki tekmil av uçaklarından da faydalanabilecektim. Bu hazırlık devam ettiği sırada düşman zırhlıları da 35,000 yardadan üzerimize ateş açmağa başlamışlardı.

Bizim faaliyetimiz devam ettikçe düşmanın atış mesafesi de yaklaşıyordu. Hazırlığımız tamamlanır tamamlanmaz derhal doğu istikametine, sonra da güneye doğrulduk. Tâbiye komutanı bütün gemilere duman yapmalarını emretti. Bunun bize çok faydası olacağını anladım. Hava gayet kapalı idi. Bulutlar alçaktı. Bir yağmura delâlet eden gök gürlemeleri vardı. Fakat deniz seviyesinde görüş şartları iyi idi. Gemilerden koyu dumanlar arkamızdan çabucak su sathına siniyor ve bizi körfezin ağzına doğru, güney istikametinde yol alan düşman filosunun büyük kısmından gizliyordu. Japonlar ağır toplarile mütemadiyen ateş etmekte devam ediyorlardı.

Bir aralık Japonlar iki ağır kruvazörden mürekkep bir kuvvet ayırarak bunu saatte en az 30 mil bir süratle bizim sancak tarafımıza doğru saldırttılar. O sırada biz tam güney istikametinde yol alıyorduk. Duman dolayısile hafif veya ağır olduğunu kat'iyetle tayin edemediğim diğer bir kruvazör de birkaç muh-

ripten müteşekkil diğer bir grupla beraber tam arkamızdan geliyordu. Sancak tarafımızdaki iki kruvazörün bizi çabucak denizin dibine indirmek hususunda emir aldıkları muhakkaktı. Zira bütün gemilerimizi daimî bir surette şiddetli bir ateş altında bolunduruyorlardı.

Bu sırada, uçuş emri vererek havalandırdığım hava grupu, filo komutanı Yzb. Richard L. Fowler'in komutasında Japon donanmasına saldırmak üzere idi. Hava şartları uçaklar için pek te müsait değildi. Uçaklar taarruzlarını yapmağa müsait görüş şartları veren bir yer bulmak üzere kör uçuş yapıyorlardı. 8.000 kadem yükseklikte ve el'an kör uçuş yaptıkları bir ande aşağıdan oldukça sıhhatli ve can sıkacak derecede yakınlara tevcih edilen şiddetli bir uçaksavar ateşine tutuldular. Filhakika gruptaki torpito uçaklarından biri bir hamlede düşürüldü. Bizim filoya mensup diğer altı torpito uçağından birinin de motorunda bir ârıza olduğundan ve grupla beraber harekâta devamına imkân kalmadığından ve biz de kendisini gemiye alacak durumda olmadığımızdan Leyte'deki Tacloban hava meydanına dönmek zorunda kaldı.

Hedef üzerinde 45 dakika kadar kaldıktan sonra Yüzbaşı Fowler sık bulutların arasından bir gedik ve buradan Mogami tipi bir kruvazör görmüştü. Kruvazöre torpito bomba uçaklarile bir pike taarruzuna girişti; Japon kruvazörü sekiz tam isabet alarak parçalandı. Av uçaklarımız da bütün kruvazörlerin komuta köprülerine alçaktan taarruzlar yaptılar, cepaneleri tükeninciye kadar düşman muhriplerine saldırdılar.

Bu sırada iki Japon ağır kruvazörü süratle yaklaştığı ve ateşleri de hem daha şiddetli hem de daha sıhhatli bir hal aldığı cihetle durumumuz son derece vahamet peyda ediyordu. Bunun üzerine hiçbir bomba ve cepaneleri kalmadığı halde havada uçuşup duran torpito uçaklarına, benzinleri müsaade ettiği müddetçe düşman gemilerine sahte taarruzlar yapmaları ve sonra da çekilip Tacloban hava meydanına inmeleri emri verildi. Bu ümitsiz hileye, Tuğamiral C. A. F. Sprague'nin muavini Tuğamiral Ralph A. Ofstie'in ilhamile baş vurulmuştu. Durumu gözile gören şahitlerin ifadelerinden anlaşıldığına göre bu sahte taarruzlar

büyük bir başarı temin etmişti. Bu taarruzlar düşman filosunda gemilerin güvertelerindeki mürettebat arasında karışıklıklara sebep olarak savaşın gidişi üzerinde büyük faydalar sağlamıştı.

Av pilotlarından Garrison adlı biri, bize şiddetle ateş eden ağır kruvazörlerden birine üst üste taarruzlar yapıyordu. Bu pilot tam 90 derece meyille en az 12 veya daha fazla pike hücumu yapıp tekrar havalanmıştı. Ayni zamanda torpito ve bomba uçakları da Japonlara sahte torpito taarruzları yapıyor, hakiki torpitolarının bırakılacağı yerlere sahte torpitolar salıveriyorlardı. Torpito atmak için de düşmana yaklaşmak icap eder.

O sabah takriben 8,30 sularında tâbiye komutanı, muhriplerimize düşman büyük kuvvetlerine bir torpito taarruzu yapmak üzere geriye dönmek emrini verdi. Bu suretle bizim muhrip perdesile dört küçük refakat muhribi geriye dönerek Japon filosuna saldırmaya hazırlandılar. Bunların hiçbirini tekrar görmeyi ümit etmediğimi söylemeye lüzum yoktur. Fakat harekât havadan seyredenlerin bildirdiklerine göre, bunların yaptıkları taarruz cidden güzel olmuş. Üçü refakat muhribi olmak üzere dört muhrip hasara uğradı. Son neticeler, harekâtı havadan takip eden gözetliyecilerim tarafından görülemediğinden bunların düşmana verdirdikleri zayiat hakkında birşey söyliyebilecek durumda değilim. Fakat Japon taarruzlarının bu hareket neticesinde hayli hafiflemiş olduğu muhakkaktı.

Bu sırada Gambier Bay, geminin telsizile, makine dairesinin hemen arka tarafından bir isabet aldığını ve saatte ancak 10 mil yapabildiğini bildirdi. Anlaşılan geminin dümen tertibatı da zelenmiş olacak ki; son gördüğüm vakit Gambier Bay bizim seyir istikametimize amut bir yol ile Japon filosuna doğru sürükleniyordu. Gambier Bay bizim duman perdemize girdiği zaman ateş almış değildi. Fakat sonradan öğrendiğime göre iki Japon ağır krovazörünün; âdeta burnunun dibinden denecek kader yakin mesafeden atışlarına maruz kalmış. Hikâyenin üst tarafını ise hepiniz bilirsiniz.

Biz kruvazörlere 5 pusluk biricik topumuzla ateş ediyorduk. Şüphesiz muhripler de ateşe yardım ediyorlardı. Ağır kruvazöre bazı tam isabetler kaydettikse de, bittabi bunlar onu biraz rahatsız etmekten fazla bir tesir hâsıl edemezdi. Hepimiz bir ta-

raftan savaşa devam ederken diğer taraftan da 20 mili bulan azamî süratle yol almıya çalışıyorduk. Gemilerimizin her biri Japonların ateş çatallarından sıyrılıp, arkadan gelecek gemilerin kendilerini bulmaması için kendi kendilerine manevralar yapıyorlardı. En nihayet iki ağır Japon kruvazörü iskele tarafımıza geçerek bizi çevirdi. Biz de 240 derecelik bir dümen kırarak kıyılarından 15 mil mesafede bulunduğumuz Samar adasına doğru istikameti aldık.

Bütün bu hâdiselerin cereyan ettiği sırada merkez ve güney gruplarını teşkil eden iki refakat uçak gemisi grupunun, karşımızdaki düşman kuvvetlerinin büyük kısmına arka arkaya taarruzlar yaptığına da işaret etmek isterim. Bunlar, öğleye kadar, bu taarruzlara devam ettiler. Diğer refakat uçak gemileri gruplları da güneyde, Suriago'da zaferimizle biten savaştan sonra arta kalan Japon mukavemetinin sona ermesi için hummalı bir faaliyetle yardıma girişmişlerdi. Güneydeki refakat uçak gemileri grupu da düşmanın şiddetli hücumları altında bulunuyordu. Gerek bunların, gerek bizim ilk anlerde sürdüğümüz uçakların gayretlerile, grupumuza saldıran Japon filosu oldukça hasara uğradı. Durumun en son bilânçosunu yapacak vaziyette değilim, fakat düşmanın büyük gemilerinden hemen hepsinin bomba veya torpito tam isabetleri aldıklarını, bir ağır kruvazörün battığını, bir Japon muharebe gemisinin ağır bir yara ile hemen hemen güvertesine kadar sulara batmış bir halde kaldığını kat'iyetle biliyoruz. Maamafih netice itibarile, iki ağır Japon kruvazörü, iskele tarafımızda 10,500 yarda mesafede ve ümitsiz bir durumda idik. Kruvazörler ateş için en mükemmel ve müsait halde bulunuyorlardı.

Bu ande, takriben saat 9.10 sularında büyük bir hayret içinde, Japonların bize ateş etmekten vazgeçerek birdenbire geriye döndüklerini gördüm. Hattâ tuttukları istikamet te hatalı idi. Döndükleri esnada bütün torpitolarını da bize savurmayı unutmadılarsa da mesafenin uzaklığından dolayı bunların hiç biri bize ulaşamadı. Bu torpitoların bir kısmı da muhtemelen muhripler tarafından atılmıştı.

Japon tâbiye komutanlığının geriye dönme kararına sebep olan âmiller ihtimal ki; bir kaç tanedir. Şüphesiz ki; Japon tâbiye

komutanı biraz evvel, güney kuvvetlerinden arta kalan kısımların Surigo boğazına püskürtüldüğünü haber almıştı. Bizim güneydeki kuvvetlerimizin hakikî kuvvetini ve ne halde olduklarını bilemediği için, ilk tasarladığı plâna göre Leyte'deki nakil vasıtalarımızla ikmal gemilerimizi imha etmek için tek başına Leyte körfezile Surigo boğazına kadar savaşa devam ederek ilerlemeyi pek te emin bir iş olarak telâkki etmemişti. Şayet güneye doğru yoluna devam etmiyecekse, Amiral Halsey'in bir kuvvetle gelip kapısını tıkamadan evvel, kuvvetlerini San Bernardino boğazından geçirmek üzere geriye dönmesi lâzımdı. Ne olursa olsun Japon filosu çekilip gitti, bu da bizim için büyük bir şans eseri idi. »

O gün öğleye doğru, saat 11 raddelerinde, bir Japon Kamikaze (İntihar) uçağı yaralı olan Saint Lo uçak refakat gemisini batırdı. Japon merkezdeki taarruzu başlar başlamaz Amiral Halsey güneyde durumun pek de hoş olmadığı hakkında raporlar aldı. Bunun üzerine derhal yollu muharebe ve uçak gemilerinden mürekkep bir filo hazırladı. Bunlar tam vaktinde yetişerek Japon merkez filosunu San Bernardino boğazına doğru kovaladılar 26 - Ekim sabahı üçüncü filoya mensup uçaklar, çekilen Japon kuvvetlerine saldırmakta devam ettiler ve bazı gemileri hasara uğrattılar.

Leyte körfezi savaşları da bu suretle sona erdi.

Düşmanı kovalamakta devam ederek Filipinler'i, Lingayen körfezini, Manilâ'yı, Bataan ve Corregidor'u ele geçirdik. General Mac Arthur'un üstadane sevk ve idaresindeki bu savaşlar gönüllere ferahlık veren bir zaferle neticelenmişti.

VIII. Kısım

Son hamle

Yeni hedef, çıkarmağa takaddüm eden altı ay zarfında uçak gemilerile yapılan taarruzlarla iyice yumuşatılan Iwo Jima idi. İndirme bindirme işlerine karşı deniz silâhendazları tarafından yapılan talimler ve kıyı tesislerine karşı gemilerle yapılan bombardımanlar Aralık ayında başladı. Düşman üslerini tahrip etmek işinin bir nevi devamı olmak üzere 58. mürettep kuvvet Tokyo'nun 80 mil kadar yakınlarına sokularak ayni şekilde Truk'a yapılan ilk hava akınının senei devriyesinde 500 den fazla Japon uçağını tahrip etti. Bu hareket kısmen düşmanı nereden bir çıkarma hareketi yapacağımızı kestirmek hususunda kararsızlığa, kısmen de düşmanın, İwo Jima harekâtına müdahale edebildikleri takdirde ciddî tesirler yapabilecek olan taarruz kuvvetlerini zâfa düşürmek için girişilen bir şaşırtma hareketi idi.

19 - Şubat - 1945 te deniz silâhendazları İwo'ya ayak bastılar. Düşmanın müthiş karşı koyınalarına rağmen silâhendazlarımız burayı ele geçirdiler.

Volkanik ve çirkin bünyeli küçük İwo'nun önemi, kendi cesametinin kat kat üstünde idi. Deniz ve kara kuvvetlerile deniz silâhendazlarının Japonlara Filipinler'in kendi hayat sahaları olmak hususunda pek elverişsiz bir yer olduğu hakkında iyi bir ders verdikleri sırada kara hava kuvvetleri de Marian adalarına nakledilerek Japonya'yı döğmeğe başlamıştı.

B — 29 (Üstün uçar kale) lerin ilk yapıldıkları günler, donanmanın Pasifik'teki ilk günleri gibi zahmetli ve tatsız geçmişti. Motorlar arıza yapıyor, uçaklar kusurlu oluyor, mürettebat uçuş yapmaktan uzak bulunuyordu.

Fakat donanma gibi, kara hava kuvvetleri de mağlûbiyetin imlâsını, nasıl yazılacağını bilmiyordu. Deniz uçaklarile kara hava kuvvetlerinin mukadderatı Pasifik'te garip bir şekilde biribirine yakınlık gösteriyordu. Her ikisinin de ilk zamânları, biribirlerin-

den ikibuçuk yaş farklı olmakla beraber, biribirine son derece benzemekte idi. İşlerin başlangıcında bazı şeylerin menfi zuhûr ettiği sıralarda her ikisi de havada elde edilebilecek ne varsa onun uğrunda çarpıştılar. Sonraları, daha fazlasını elde etmek için geceli gündüzlü savaştılar.

B - 29 ların çirkin ve küçük İwo'ya ihtiyaçları vardı. Yaralanan B — 29'lar, benzinleri tükendiği için, varmaya cabaladıkları Marian üslerinden 50 mil mesafede denize düşüyorlardı. Geriye dönebilen B - 29 mürettebatı Tokyo üzerinde bir kaç av uçakları da bulunsa işlerin başka türlü olacağı hakkında sızıldanıyorlardı.

Bütün bunlara ilâveten Tokyo'ya giden yolun ortasında ve hemen hemen bir doğru hat üzerinde olmak üzere, bulunan İwo Japonlar için mükemmel bir gözetleme yeri idi. Japonların İwo'daki Radar tesisatı olup bitecek şeyleri vakit ve zamanile Japon av uçaklarile Tokyo'daki uçak savar teşkillerine bildiriyorlardı.

Bunun üzerine biz de İwo'yu işgal ettik ve daha savaşların ortasında, benzini biten ve müşkül bir duruma düşen bir B-29, adanın bize ait yarısına rahatça indi.

Okinawa 1-Nisan- 1945 te işgal edilmişti. İlk ve onu takip eden haftalarda şaşılacak kadar hafif bir mukavemetle karşılaşılmıştı. Fakat daha Japon büyük kısım kuvvetlerile ilk temaslara bile geçilmeden destekleme uçak gemilerinden havalanan pilotlar düşman elindeki arazi parçaları üzerinden alçak irtifadan yaptıkları sayısız taarruzlarla rasgeldikleri hedefleri bombaladılar. Harekâtı himaye eden harp gemilerinin yanıbaşında, açıklarda tertibat almış ve derhal harekete geçmiye hazır bir halde destekleme uçak gemilerinden mürekkep kuvvetli bir teşekkül bulunuyordu. Wildcat ve Hellcat av uçaklarile Avenger bomba uçakları, kara kuvvetleri komutanının bir işaretile derhal havalanarak düşman müstahkem mevkilerine karşı sıhhatli ve şiddetli akınlar yapıyorlardı.

Hücum kuvvetlerimiz Okinawa'nın güneyinde mevzilere yerleşmiş Japonların hakikî mukavemetlerile karşılaştıkları zaman refakat uçak gemilerinden kalkan yakın destekleme uçak teşkilleri kesin birer faktör olduklarını bir kere daha ispat ettiler.

Okinawa savaşının çetin günlerinde uçak gemilerinden kalkan yakın destekleme uçaklarımız 35,000 çıkış yaptılar. Bu münasebetle, uçak gemileri güvertelerinden havalanan uçaklardan hiçbir zaman o kadar uzun sürecek bir destekleme uçuşu yapmaları isteneceği tahmin edilmemiş olduğuna da işaret etmek lâzımdır. Destekleme uçak gemilerine komuta eden Tuğamiral Calvin T. Durgin: "Bu, başarabileceğimizi evvelden bilmediğimiz bir marifetti" demişti.

Refakat uçak gemilerindeki pilotlar her gün dört uzun destekleme uçuşu yaptılar. Tuğamiralin dediği gibi, bunun manâsı günde devamlı olarak dokuz saatlik bir uçuş yapmak demekti. Amiral sonradan : "Bu cidden pek fazla idi" diye ilâve etmişti.

Fakat Okinawa elimize geçti. Karada müthiş bir insan ve denizde ayni nisbette dehşetli bir insan ve gemi pahasına Okinawa'da, deniz harp tarihinin kaydettiği savaşların hiç birine hiçbir milletin uğramadığı kadar büyük deniz kuvveti kaybına uğradık. Bununlaberaber biz diğerlerinden « farklı » bir durumda idik. Bizim tersanelerimiz büyük başarılar gösteriyorlardı. Biz dediz kuvvetleri bakımından olan kayıplarımızı, Japanların korkunç uçak kayıpları telâfi edilmeden evvel, daha mükemmel bir şekilde kapatabilecektik üstelik Japonlar Okinawa'yı da kaybetmişlerdi.

Ve bizim, Japonların hiçbir zaman ele geçiremiyeceğimizi iddia ettikleri, Okinawa'yı almamız üzerine harp hemen hemen sonuna yaklaşmış oluyordu.

IX. Kısım

Sonuç

Okinawa'nın alınmasile Pasifik savaşı son safhasına girmiş oldu. Saipan, Tinian, Guam, İwo ve Okinawa'yı ele geçirmek suretile, kara hava kuvvetleri bomba uçaklarının düşmanın kalbgâhına son darbeleri indirmek üzere havalanabilecekleri « top kundakları » nı hazırlamış oluyorduk. Bir milleti öldürmek işi, bir insanı öldürmeğe benzer. Bir adamı kollarından ve bacaklarından vurmak istenilen neticeyi tam olarak veremez. Onu öldürmek için vücudünün hayatî bir kısmına isabet elde etmek maksadile kâfi derecede yanına sokulmanız lâzımdır.

Atom bombası kudretinden istifadeye başlanmadan evvel endişe içinde bulunuyorduk. Bu harbin diğer birçok yeni silâhları gibi bu silâhın da birçok grupların bir arada çalışmaları neticesi inkişaf edip istihsal edilmiş olduğu iyice hatırda tutulmalıdır. Bunun kullanılması; kara, deniz, deniz silâhendaz ve kıyı muhafız kuvvetlerinin müşterek gayretlerile imkân dahiline girmiştir. Guadalcanal'da ağır şartlar içinde savaşan deniz silâhendaz kuvvetleri için kendilerinin, kuzey batı istikametinde hamleler yapmağa müsait hava meydanları ele geçirmek gayesile savaştıklarını tam mânasile kavrıyabilmeleri cidden çok güç olabilir. Fakat Pasifik savaşlarında sarfedilen tekmil gayretlerin hedefi Japonya'ya biraz daha yakin deniz ve hava üslerinin ele geçirilmesi idi. Ancak bu suretle, uçakların atom bombalarını hedeflerine göndermek için bu hedeflere kâfi derecede yaklaşabilmeleri kabil olmuştur. Atom bambalarile yüklü olup da San Fransisko'daki bir meydanda duran bir uçak, hakikatte kuru bir tehditten başka birşey olamazdı. Okinawa'daki bir uçuş pistinden havalanmak ise bundan çok farklı bir şeydir. Bu suretle; kanlı Tarawa adasına kıyı muhafız kuvvetlerini çıkaran lostromo ile Bougainville'in vahşi Jungle'lerinde savaşan ekmekçi çırağının da Japon anavatan topraklarının bombalanması işinde hisseleri vardır.

Büyük yapılı, karada üslenmiş birkaç motorlu bomba uçakları harikulâde silâhlardır. Bunlar bomba yüklerini yağdırdıkları zaman düşmana insan oğullarının elinde bulunan diğer hiçbir silâhla mukayese edilemiyecek derecede büyük bir dehşet verirler.

Fakat, ister büyük, ister küçük olsun, ister kara ister deniz uçağı olsun bir uçağın hakikî askerî vasıflarını tayin hususunda hemen hemen umumî bir şekilde mevcut olan yanlış zehabı burada düzeltmek icap eder. Ahali askerî uçaklardan bir silâh, bir top olarak bahseder. Halbuki iş böyle değildir. Uçak bir mermidir. Kuvvetini, yani bomba yükünü, doğrudan doğruya düşmanın tepesine yağdırıp bu işi üst üste defalarca tekrarlamak için geriye dönmesi itibarile pek harikulâde ise de, yine de, bir mermidir. Bu merminin «top» u ise, uçağın havalandığı üstür.

Herhangi bir topun bir kundak üzerine yerleşmesi lâzımdır. Bunun herhangi bir kimseye bir zarar vermesi icap ediyorsa, isabet etmesi arzu edilen hedefe, menzilinin hudutları dahilinde bir uzaklıkta kurulmalıdır. Hedefine olan uzaklığı, atış menzilinden bir mil daha fazla olan dünyanın en muazzam topu, tesir bakımından bir su tabancasından fazla bir kıymet göstermez. Pasifik savaşlarında uçak gemilerinin değer bakımından olan emsalsizlikleri işte buradadır. Uçak gemisi, mermilerini -uçaklarını- düşmana ulaştırıp isabet ettirebilecek derecede yakin bir mesafeye kadar toplarını - uçuş güvertelerini - taşıyabilen tamamile seyyar bir top kundağıdır.

Karada üslenmiş hava kuvvetlerinin tekâmülünde kaydedilen ilerleyişin uçak gemilerini demode ettiği söylenmektedir. Olabilir. Harpte mütemadiyen bir tek harp vasıtasını kullanmağa bağlı kalacağımızı söylemek şüphesiz mânasız olur. Belki kullanmıyacağız. Eğer lüzum yoksa muhakkak ki; kullanmayız. Fakat yine muhakkaktır ki; bu harpten alınan ve işlerde bize bütün esasları veren derslere bakılacak olursa, uçak gemilerinin hemen bu sıralarda demode olması ihtimali hiç yok gibidir.

Bu senenin başlarında, Japonların birkaç uçak gemimizi batırmalarından sonra, «Batırılması imkânsız uçak gemileri» adını alan ada hava üslerinin askerî bakımdan sağladıkları harikulâde faydalardan çok bahsedilmişti.

Güzel. Japonların bu batırılmaz uçak gemilerinden ellerinde bir sürü mevcuttu. Truk, Rabaul, Formoza ve daha düzinelerle diğer adalar Japonların elinde idi. Bunlardan işimize gelenleri zaptettik, diğerlerinin yanından dolaşıp geçtik, irtibatlarını kestik. Japonlar adalardaki bir hava üssünün yalnız batırılmaz değil, ayni zamanda yerinden kımıldamaz olduğunu da anladılar. Pasifikte mutat olduğu gibi, savaş bölgeleri gittikçe ayrılıp uzaklaşırsa, adalardaki hava meydanları da sanki batırılmışcasına işe yaramaz bir hale gelir. Bu harp, civarlarından geçen denizyolları hava hakimiyeti altında bulunmadıkça, adalardaki hava üslerinin askerî bakımdan hemen hiçbir değerleri olamıyacağını meydana çıkarmıştır. Japonlar bu harbe, insanın gönlünden geçirebileceği en mükemmel ada hava üslerile başladılar. Bizim uçak gemilerimiz arzumuza göre bu adaları birer birer ya Amerikan üslerine veya ucuza mal olan bir takım Japon esirler kampına çevirdiler. Bu harp dünyada hiçbir ada üssünün kâfi miktarda uçak gemilerinin iştirakile yapılacak taarruzlara karşı koyamıyacağını meydana çıkarmıştır.

Bu sadece maddî ölçüleri, cesameti ilgilendiren bir meseledir. Herhangi bir ada sadece şu kadar büyüktür, bu kadar uçak barındırabilir; uçak gemilerinden mürekkep olup bu adaya saldıran bir mürettep kuvveti ise, teşekkülde mevcut uçak gemilerinin sayısı nisbetinde çok uçak çıkarabilir. Muayyen bir miktarda uçak gemilerinden müteşekkil bir hava üssü arzuya göre küçültülüp büyültülebilir ve 24 saat zarfında herhangi bir istikamete doğru 800 mil yol alabilir. Adaların ise bir Diesel motorile teçhiz edilmeleri ve bir dümencinin emrine verilmeleri henüz âdet olmamıştır.

Uçak gemilerinin Pasifik'te baş rol oynadıkları hakikati bunların gelecekteki herhangi bir savaşta da mutlaka baş rol veya herhangi bir rol oynamaları icap ettiği mânasına gelmez. Coğrafya şartları ve ellerinde bulunan askerî teçhizat dolayısile uçak gemileri bugünkü Pasifik harbinin en müessir faktörü olmuşlardır. Taarruz edilecek hedefler, himaye edilmesi gereken ikmal gemilerile nakil vasıtaları, mütemadiyen tekemmül etmelerine rağmen, karada üslendirilmiş uçakların hareket sahasının haricinde

çok uzak mesafeler üzerinde dağılmış bulunuyorlardı. Kara uçakları, hattâ bomba ve mermi gibi lüzumlu bazı şeyleri almaktan sarfınazar etseler dahi, bu kadar uzak mesafelere uçuş yapmalarına yetecek derecede benzin alacak kudrette değillerdi. Pasifikteki mesafeler Gulliver'i titretecek kadar muazzamdır. Uçak gemilerinin kullanılmasile Pasifik'i uçak gemilerinin boyuna indirdik.

Bilginlerimizin bütün askerî meseleleri çözebilecekleri nasıl ümit ediliyorsa, ileride uçakların istimalinde uçuş menzili meselesini de esaslı bir surutte halledebilecekleri hiç te hatıra gelmez birşey değildir. Günün birinde, hiç şüphesiz, uçaklar dünyayı çepeçevre dolaşarak tekrar istedikleri bir noktaya dönebilecek bir hale geleceklerdir. O gün gelince uçak gemileri de kıloş eteklikler gibi demode olacaktır. Fakat o güne ulaşmak için daha vakit vardır ve harpler de her halde pazar mesaisinden daha müthiş bazı vasıtalarla yapılacaktır.

Gelecekte deniz havacılığının nelerden mürekkep olacağını şimdiden tamamı tamamına kestirmek imkânsızdır. Bu harpte biribirlerinden yüzlerce mil mesafedeki hasım donanmalarının biribirlerile savaşa tutuşmaları gibi hayret verici haller görülmüştür. Birçok büyük gemiler, ufukta kendinden eser görülmiyen gemilerin topçu ateşlerile batmıştır. Yine bu harpte 20 seneden fazla bir zamandanberi hizmette bulunan yaşlı muharebe gemileri tarafından taze can verici zaferler kazanıldığı olmuştur. Leyte körfezini ele geçirmek için yapılan ve Filipinler'i istirdat için giriştiğimiz harekâtın mukadderatını tayin eden savaşta Amiral Halsey'in seri uçak gemileri kuzeyden gelen Japon uçak gemilerinden müteşekkil mürettep kuvveti mağlûp etti ise de hemen hemen ayni ande Amiral Kinkaid'in aşağı yukarı hepsi aksaçlı muharebe gemilerinden mürekkep filosu da yüzlerce mil güneyde Surigao boğazından gelmekte olan Japon donanmasını mağlûp edip kaçırıyordu. Onların başardığı iş için Amiral Halsey'in seri uçak gemilerine ihtiyacımız vardı, fakat bunların başardığı iş için de Amiral Kinkaid'in seri gemilerine de muhtaçtık. Bu harbi kazanmak için Radar'a, muazzam bomba uçaklarına ve atom bombasına ihtiyacımız vardı; fakat bunlardan maada bir de tüfek ve süngülerile sürünen delikanlılara da ihtiyacımız vardı; el bombalarına ve aşa-

ğı yukarı haçlılar zamanında demode olan kızgın yağa bile ihtiyacımız vardı.

Geçen harbi müteakıben Waşington'da toplanan deniz kongresinde, hiçbir milletin kendini ona karşı müdafaa edemiyeceği derecede müthiş bir silâh olması itibarile birçok avukatlar denizaltıları tel'in etmişlerdi. Almanya bunun da bir karşı silâhı bulunduğunu meydana çıkarmıştı.

Bahriyemiz, Japonların havada uçurabilecekleri her şeyi mağlûp edebileceğini, gemilerde üslenmiş uçaklar imal edebileceğini ispat etmiştir. Fakat bahriyeye havadaki bu dikkate değer başarıları sağlamak imkânını veren asıl önemli âmil belki de, Japonların bir türlü mağlûp etmek imkânını bulamadıkları sonsuz cesaret, kabiliyet ve nefse itimat hassalarile yoğrulmuş olan Amerikan gençliğidir.

İkinci bölüm

Amerikan tayyare gemisi kayıpları

II. Dünya Savaşı süresinde onbir tayyare gemisi batmış ve otuz tanesi hasara uğramıştır

II. Dünya Savaşı süresinde onbir tayyare gemisi batmış ve diğer otuz tanesi de cem'an elli iki defa hasara uğramıştır.

Batan ve hasara uğrayan tayyare gemilerinden hepsi (Batı Atlantikte Alman denizaltıları tarafından batırılan himaye tayyare gemisi USS BLOCK İSLAND hariç) Japon su üstü, denizaltı ve hava kuvvetleri tarafından batırılmış veya hasara uğratılmıştır. Amerikan tayyare gemilerine karşı düşman harp gemileri tarafından 48 zırh delici mermi, 40 tayyare bombası ve 45 intihar uçağı isabetile 21 torpito isabeti vâki olmuştur. Fakat SANTA KRUZ adası açığında USS HORNET'in batmış olduğu 26 - Ekim - 942 tarihinden sonra hiçbir büyük Amerikan tayyare gemisi batmamıştır.

Harekât süresinde yaralananlar listesinin en başında meşhur ve tarihî USS ENTERPRİSE gelmektedir. Bu gemi Amerikan donanmasında, Cümhur Başkanının kendisinden ismen bahsetmiş olduğu yegâne büyük gemidir. «Koca Enterprise» tayyareleri ve toplarile, taarruz eden düşman tayyarelerinden binden fazlasını düşürmüş olduğu harekâtta altı defa isabet almıştır. USS FRANKLİN ile USS İNTERPİD dört defa hasara uğramışlardır. USS SARATOGA üç kere hasar almış diğerleri ise bir, iki kere hasara uğramışlardır.

41 adet tayyare gemisinin, düşman mermi, bomba ve torpitolarile isabetler almış olmaları; tayyare gemisi mürettep kuvvetlerinin harikulâde taarruzî başarılarının en iyi ispatıdır. Daimî olarak, düşman su üstü, denizaltı ve hava kuvvetlerine, ilk hedef olarak verilen tayyare gemileri taarruzlarını o kadar büyük bir kudret ve meharetle yapmışlar ve kendilerini defi silâhları, daimî savaş hava karakollarile o kadar mahirane bir şekilde müdafaa etmişerdir ki: USS HORNET'in battığı tarihten Pasifik savaşının sonuna kadar, onüç aydan fazla bir müddet içinde, batan en büyük tayyare gemisi yalnız USS PRİNCTON olmuştur.

Batan tayyare gemilerinin listesine bakıldığı zaman dört büyük, bir hafif ve altı himaye tayyare gemisinin batmış olduğu görülür. 30 harekâtta, büyük tayyare gemileri hasara uğramış, İNDEPENDENCE sınıfından hafif tayyare gemileri beş defa isabet almış ve SUWANNEE, KAİSER sınıfı refakat tayyare gemileri onyedi defa hasara uğramıştır. Bu liste kendi tayyarelerinden birinin iniş yaparken kazaen düşürmüş olduğu bir bomba ile yaralanmış olan USS HANCOCK'un hasara uğraması ve Amerikan ordu hava kuvvetlerine mensup bir P-38 tayyaresinin Leyte açıklarında alçaktan uçarken uçuş güvertesi üzerine düşerek hasara sebebiyet vermiş olduğu USS RANDOLPH tayyare gemilerini ihtiva etmemektedir.

Batan veya hasara uğramış olan tayyare gemilerinin listesi aşağıdadır :

Batan tayyare gemileri
(Aircraft carrier)

Uss Lexington :

8 - Mayıs - 1942 tarihinde Mercandenizi savaşında batmıştır. İki veya daha fazla torpito iskele benzin sarnıcı hizasında ve baş kazan dairesinde infilâk etmiştir. Ayni zamanda köprüüzerine ve ve baş beş pusluk topa da iki bomba isabet ederek büyük hasara sebebiyet vermiştir. Torpito isabetinin neticesi olarak vücude gelen ve artan benzin tebahhuratı bilâhare infilâk ederek geminin batmasına sebep olmuştur. LEXİNGTON olduğu gibi batmıştır. (Devrilmemiştir).

Uss Yorktown :

USS YORKTOWN 7 - Haziran - 1942 de üç gün sürmüş olan MİDWAY savaşında batmıştır. Baş asansörüne iki bomba isabet etmiş ve bir üçüncü bomba da uçuş güvertesi üzerinde infilâk etmiştir. Derin bir umka ayar edilmiş iki adet havadan atılmış torpito iskele kazan dairesi hizasında infilâk etmiş ve gemiye fazla miktarda su girmesine sebebiyet vermiştir. Bundan iki gün sonra derin umka ayarlı iki adet denizaltı torpitosu geminin sancak kazan dairesine isabet etmiş gemi muvazenesini kaybederek albura olmak suretile batmıştır.

Uss Wasp :

15 - Eylûl - 1942 te Salomon adaları açıklarında batmıştır. İskele tarafındaki bomba cepaneliğine ve benzin sarnıcına iki veya daha fazla denizaltı torpitosu isabet etmiştir. Bazı bombaların infilâkını üç benzin tebahhuratı infilâkı takip etmiştir. Benzin sarnıçları dolu olarak hangar güvertesinde bulunan tayyarelerden intişar eden benzin tebahhuratile hazırlık cepanelerinin de infilâk etmesi tahribatı arttırmıştır. WASP'ın Amerikan muhriplerinden atılan torpitolar ile batırılması gerekmiştir.

Uss Hornet :

HORNET 26-Ekim 1942 tarihinde SANTA KRUS adası açıklarında cereyan eden bir ve bütün bir gün süren savaşlar esnasında beş bomba isabeti, iki tayyarelerden atılan torpito isabeti ve iki düşman pike tayyaresi isabeti aldı. Bombalar infilâk ettikten sonra iki adet sığ ayar edilmiş tayyare torpitosu sancak tarafa isabet etti. Bunlardan bir tanesi cepanelik hizasından vurdu. Bunu müteakıben baş tarafa ve köprüüstüne iki adet Japon pike tayyaresi çarparak isabet temin etti. HORNET müteakıben Amerikan muhriplerinden açılan top ateşi ve torpito isabetile batırılmıştır.

Uss Princeton :

PRİNCETON 24 - Ekim - 1944 tarihinde LUZON'un güneyinde 250 librelik bir Japon bombası isabeti aldı. Hangar güvertesinde zuhûr eden korkunç yangınlar kontrol altına alınamadı ve hâmil bulunduğu tayyareler arasında birçok infilâklar oldu. Bu isabetten tam beşbuçuk saat sonra hangar güvertesinde bulunmakta olan 100 librelik müteaddit maksatlı bir bomba infilâk ederek geminin su hattının üzerinde ciddî hasarlara sebebiyet verdi. Prinston müteakıben Amerikan deniz kuvvetleri tarafından batırılmıştır.

Destekleme tayyare gemileri
(Corrier Support)

Uss Liscome Bay :

24 - Kasım - 1943 tarihinde bir denizaltı torpitosu ile GİLBERT adaları açıklarında batmıştır. Sancak tarafta bomba cepa-

neliğine yakin bir yere vâki olan isabet tayyare bombaları arasında kütle halinde bir infilâka sebebiyet verdi. Hangar güvertesi üstünü tamamile ateş kapladı ve gemi 23 dakika sonra büyük bir meyille sancağa yatarak sulara gömüldü.

Uss Block İsland :

29 - Mayıs - 1944 taribinde batı Atlantikte bir Alman denizaltısından almış olduğu üç torpito isabetinin neticesi olarak battı. Bunlardan iki tanesi kıç tarafa isabet ederek vasat çapta tahribata sebep oldu. Pervaneler ve dümen tamamile elden çıktı ve kıç tarafa orta derecede su girdi. Bundan 10 dakika sonra üçüncü bir torpito daha isabet etti ve geminin çok fazla miktarda su almasına sebebiyet verdi. BLOCK İSLAND üçüncü isabetten takriben yarım saat sonra kıçtan dalarak battı.

Uss Cambier Bay :

25 - Ekim - 1944 tarihinde, CAMBİER BAY, SAMAR adasının doğusunda 26 adetten fazla top mermisi isabetine hedef teşkil etmişti. Su kesiminden aşağı bir isabet almadan daha evvel bir çok fevkanî isabet vâki olmuştu. İki adet mermi su kesiminden aşağıdan zırh kuşağına nüfuz ederek biribiri arkasına baş ve kıç makine dairelerinde infilâk etti. Müteakıben alınan diğer su kesiminden aşağı isabetlerden sonra idare ve hareket kabiliyeti kayboldu ve ciddî yangınlar çıktı. Gemi iskeleye doğru meyletti ve terki sefine yapıldı. Hâlâ düşman tarafından ateş altına alınmakta olan CAMBİER iskele bordası üzerine albura oldu ve ilk isabetten bir buçuk saat sonra battı.

Uss Saint Lo :

25 - Ekim - 1944 günü, SAİNT LO, bir Japon intihar uçağının temin ettiği isabetin tesirile, SAMAR adasının doğusunda albura oldu ve kıçtan sulara gömülerek battı. İntihar uçağı uçuş güvertesine çarpmadan evvel bir de bomba atmıştı. Tayyare uçuş güvertesinin baş tarafından denize kaydı fakat bomba uçuş güvertesini delerek nüfuz etti ve hangardaki tayyareler arasında ciddî yangınlar çıkardı. Torpito cepaneliği, bomba cepaneliği ve benzin tebahhuratından ileri gelenlerle beraber sekiz infilâk vâki oldu.

Uss Ammaney Bay :

4 - Temmuz - 1945 tarihinde, MİNDORO'nun güneyinde bomba ile yüklü olan Japon intihar tayyaresi köprüüstünün gerisine ve sonra da oradan uçuş güvertesinin üzerine çarptı. Bir bomba hangar güvertesinin üzerinde infilâk etti bir diğeri de dördüncü güverte üzerinde patladı. Tayyarelerde bulunan cepane ve benzin infilâk etti ve kontrol edilemiyen yangınlar çıktı. Gemi terkedildi ve Amerikan kuvvetleri tarafından batırıldı.

Uss Bismark Sea :

21 - Şubat - 1945 tarihinde BİSMARCK SEA İWO JİMA açıklarında iki Japon intihar uçağı isabeti aldı. Birinci uçak hangar güvertesinin hizasından yakına geminin sancak bordasına çarptı. Hangarda yangın çıktı ve tam bu yangın kontrol altına alınırken ikinci bir tayyare taşımakta olduğu bombasile birlikte uçuş güvertesinin arasından geçti ve tam baş asansörün önünde durmakta olan tayyarelerin arasında infilâk etti. Geminin kıç tarafı bir cehennem halini aldı. Gemi terkedildi. Hangar güvertesinin kıç tarafını havaya uçuran üçüncü bir infilâk daha oldu. Bundan sonra gemi sancağa doğru meyletti ve albura oldu. BİSMARCK SEA albura olmuş bir halde omurgası havada olarak yirmi dakika kadar su üstünde kaldı ve müteakıben kıçtan doğru battı.

Hasara uğrayanlar

Uss Lexington :

4 - Aralık - 1943 tarihinde Marşal adaları açıklarında bir düşman tayyare torpitosu LEXİNGTON'a isabet etti. Torpito sancak tataraftan takriben su kesiminin 12 kadem kadar altından isabet etti. Vasat miktarda tekne tahribatı hâsıl oldu ve gemiye bir miktar su girdi. Dümenle idare elden çıkmıştı.

Uss Saratoga :

SARATOGA, 11-Ocak-1945 tarihinde PEARL HARBOUR'un 500 mil güneyinde, hasara uğramıştı. Derin umka ayar edilmiş bir denizaltı torpitosu iskele tarafına isabet etmişti. Boruların hasara uğramış olmasından dolayı üç kazan dairesi su içinde kal-

mıştı. Bütün bu hasara rağmen SARATOGA süratini 15 milden 18 mile çıkarmağa muvaffak oldu.

Uss Enterprise :

Marşal adaları açıklarında, 1 - Şubat - 1942 senesinde, yakın düşen bir bomba ENTERPRİSE'de az miktarda hasara sebebiyet verdi. Benzin borularına saçıntı girmesinden dolayı tâli miktarda yangın ve tâli derece saçıntı tahribatı olmuştu.

Uss Yorktown :

Mercandenizinde 8 - Mayıs - 1942 de almış olduğu üç bomba isabetile hasara uğramıştır. Bombalardan biri üçüncü güvertenin altında patlamıştır. Diğeri ise sancak koridora çarptı, sekti ve sancak başomuzlukta infilâk etti. Üçüncü bomba geminin vasatı hizasına doğru yakin bir isabetti. Her nekadar ilk bomba tarafından vâki olan hasar vâsi idi ise de hayatî mahiyette değildi.

Uss Enterprise :

24 - Ağustos - 1942 senesinde Salomon adaları açıklarında cereyan eden savaşlarda ENTERPRİSE'e vâki olan üç tam isabetle bir yakın isabet orta çapta tahribata sebebiyet vermiştir. Bir bomba üçüncü güvertenin üzerinde infilâk etti; ikincisi mutfak güvertesinin üzerinde patladı, üçüncüsü ise uçuş güvertesile temas eder etmez infilâk etti. İskele kıç omuzluktaki yakın isabet teknede bazı tâli hasara sebep oldu. Tayyare düşük bir kifayetle harekâta devam etti ve hasarlar üç hafta zarfında tamir edildi.

Uss Saratoga :

1 - Ağustos - 1942 de SARATOGA Salomon adaları açıklarında derin umka ayar edilmiş bir denizaltı torpitosu isabeti aldı. Sancak bordasında infilâk etti. Gemiye orta derecede su girdi. Gemi dokuz saat sonra makineleri işler bir hale gelinceye kadar yedeklenmiştir.

Uss Enterprise :

26 - Ekim - 1942 senesinde SANTA CRUS adası açıklarında vâki olan iki bomba isabeti ENTERPRİSE'e orta çapta hasar

ika etmiştir. İlk bomba uçuş güvertesine isabet etti; iskele taraftan geminin içine girdi ve iskele başomuzluğu civarında infilâk ederek parça tesiratile hasar ika etti. İkinci bomba uçuş güvertesine vurdu, bombanın kuyruk aksamı hangar güvertesinde parçalandı ve geri kalan kısmı üçüncü güverteye nüfuz etti. ENTERPRİSE harekâta devam etti.

Uss İntrepid:

İNTREPİD, 17 - Şubat - 1944 tarihinde TRUK adası civarında bir Japon tayyare torpitosu isabeti almıştır. Temas sancak bordasında vâki oldu. Geniş ölçüde tahrip olan dümen tertibatı haricinde diğer hasar tâli idi ve gemiye az miktarda su girdi. Gemi köprüüzerine açılan bir yelkenin yardımile makineler vasıtasile idare olundu.

Uss Wasp:

19 - Haziran - 1944 te Saipan adasının güney batısında almış olduğu beş bomba isabeti WASP'a hasar ika etti. İskele baş omuzluğa ve sancak kıç omuzluğa düşen ikişer bombalık yakın isabetler oldu; bunlar tâli derecede saçıntı hasarile ufak çapta yangınlara sebebiyet verdi. Bir bomba uçuş güvertesinin üzerinde havada patladı. Fakat fazla bir hasar yapmadı.

Uss Bunker Hill:

19 - Haziran - 1944 te Saipan adasının güney batısında yakın düşen bir bomba iskele tarafta 50 kadem açıkta suyun üzerinde patlamış ve BUNKER HİLL'e tâli derecede hasar ika etmiştir. Saçıntılar boru hatlarını ezmiş ve az miktarda su girmesini intaç etmiş, civardaki pilot hazırlık odalarından birinde ufak bir yangın çıkarmıştır.

Uss Franklin:

13 - Ekim - 1944 te Formoza açıklarında, makinalıtüfek ateşile ateş baskısı yapan bir intihar uçağı tarafından hafif hasara uğratılmıştır. Tayyare tam köprüüzerine çarptı. Uçuş güvertesinin enince sekti ve sancak tarafta denize giderek suya vurur vurmaz ateş aldı.

Uss Hancock:

14 - Ekim - 1944 te HANCOCK, FORMOZA açıklarında ağır bir bomba isabeti aldı. Bomba, 20 m/m. lik top pletformunu, iskele koridoru delip geçerek denize girdi ve tekneden takriben 50 kadem mesafede patladı. Ancak ufak parça tesiri hasarına uğradı.

Uss Franklin:

15 - Ekim - 1944 te LUZON adasının batısında üç bomba isabetile hafif hasara uğradı. Küçük bir bomba, güverte asansörünün köşesinden nüfuz etti ve uçuş güvertesinin hemen altında infilâk etti. Bu parça tesirile ufak hasara ve küçük ölçüde benzin yangınına sebep oldu. İkinci bomba iskele tarafında gemiye yakın bir mesafede suya çarpar çarpmaz infilâk etti. Üçüncü bomba da sancak tarafında yakın olarak denize çarpınca patladı.

Uss İntrepid:

29 - Ekim - 1944 te bir Japon intihar uçağı LUZUN'un doğusunda 20 m/m. lik topa çarptı. Bu, küçük bir yangına ve az hasara sebep oldu.

Uss Franklin:

30 - Ekim - 1944 te FRANKLİN, SAMAR adasının doğusunda bir Japon intihar uçağı tarafından büyük ölçüde hasara uğratılmıştı. Tayyare bomba hamulesile uçuş güvertesi boyunca çarptı bombalar hangarlardaki benzin yüklü tayyarelerin arasında infilâk ederek başa doğru saçıldı ve uçuş güvertesinin kıç tarafında ve hangarlarda yangınlara sebep oldu. Yangın ikinci ve üçüncü güvertelere sirayet etti. Ayni zamanda ki; benzinler iştial etti. Bütün bunlara rağmen yangınlar ikibuçuk saatlik bir müddet içerisinde söndürüldü. Uçuş güvertesi, alt güverte ve hangarlardaki hasar büyük ölçüde idi.

Uss Lexington:

6 - Kasım - 1944 te LUZON açıklarında bir Japon intihar uçağı hâmil olduğu ufak bombasını evvelâ vasat batarya idare kulesinin üzerine atmış ve sonra kendisi de köprüüstünün sancak tarafına çarparak tâli derecede hasara sebebiyet vermiştir.

Uss Essex:

25 - Kasım - 1944 te, ESSEX, LUZON açıklarında bomba taşıyan intihar uçaklarının isabetlerine maruz kalmıştır. Uçak köprüüstüne çarpamadı ve uçuş güvertesinin dış kenarına çarptı. Bombanın infilâkı parça tesiri hasarlarına sebebiyet verdi. Tayyarenin gövdesi denize gitti ve uçuş güvertesinde tâli derecede hasar ve yangına sebebiyet verdi.

Uss İntrepid:

25 - Kasım - 1944 tarihinde İNTRPİD'e LUZON'un doğusunda ağır hasar ika edilmişti. İki adet intihar uçağı taşımakta oldukları bombalarile beraber uçuş güvertesine bindirdiler. Bunlardan bir tanesi vasat hattının iskele tarafında parçalandı. Bu tayyarenin bombası uçuş güvertesinin hemen altında infilâk etti ve parça tesirile hasarlar ika etti; hangar ve ambarlarda ciddî yangınlara sebebiyet verdi. İkinci tayyare kıç taraftan doğru gelerek bindirmeden evvel bombasını saldı. Bomba ileri doğru dalarak hangarda infilâk etti. Ciddî malzeme hasarı oldu ve hangarda benzin ikmallerini yapılmış bir halde beklemekte olan tayyareler arasında geniş ölçüde yangına sebebiyet vererek hangarı ateş kapladı.

Uss Ticonderoga:

21 - Ocak - 1945 tarihinde FORMOZA açıklarında TİCONDEROGA'ya iki adet intihar uçağı bindirdi. Bunlardan bir tanesi taşımakta olduğu bomba ile birlikte uçuş güvertesi üzerinde parçalandı. Bombası uçuş güvertesile hangar güvertesi arasında infilâk ederek buradaki tayyareler arasında ciddî yangına sebebiyet verdi. İkinci bir tayyare taşımakta olduğu bombasile beraber köprüüstüne bindirdi ve burada geniş ölçüde hasara sebebiyet verdi.

Uss Saratoga:

21 - Şubat - 1945 tarihinde SARATOGA, İwo Jima açıklarında, intihar uçakları ve bombalarla hasara uğradı. Birinci tayyare bombasile birlikte sancak bordaya bindirdi. İkinci tayyare

suya çarparak sekti ve sancak bordaya bindirerek parçalandı. Taşımakta olduğu bomba suya ilk temas ettiği vakit infilâk etti ve gemide tâli bazı hasar ile bir miktar suyun girmesine sebebiyet verdi. Bir bomba uçuş güvertesine isabet etti ve baş ırgat dairesinde infilâk etti. Üçüncü bir intihar tayyaresi iskele katapult üzerindeki tayyareye çarparak uçuş güvertesine bindirdi ve böylece büyük bir benzin yangını çıkardı. Dördüncü intihar uçağı dikmeye çarptı, uçuşa hazır beklemekte olan tayyareler arasında yangın çıkardı ve müteakıben denize gitti. Bu tayyarenin bombası uçuş güvertesi üzerinde patladı ve büyük bir benzin infilâkı hâsıl oldu. Bundan sonra hangi tayyarenin attığı tesbit edilemiyen büyük bir bomba uçuş güvertesi üzerinde infilâk etti ve mühim derecede malzeme tahribatı yaptı.

Uss Randolph:

ULİTHİ adasında, 11 - Mart - 1945 tarihinde bomba taşımakta olan bir intihar tayyaresi uçuş güvertesinin sancak tarafının kenarında parçalandı. Bomba tayyare motor dairesinde infilâk etti. Orta çapta inşaat hasarı oldu ve hangarda yangın çıktı. Gemiye az miktarda su girdi.

Uss Yorktown:

18 - Mart - 1945 tarihinde OKİNAWA açıklarında, bir Japon bombası işaret köprüsünün sancak tarafına isabet etti; bomba köprüüzerine çarptıktan sonra sekerek havada patladı. Geminin zırhları tagayyür etti ve bazı saçıntı parçalarile delindi.

Uss Enterprise :-

18 - Mart - 1945 tarihinde, Japonyada, Şikoku açıklarında, ENTERPRİSE bir Japon bombası isabeti alarak orta çapta hasar gördü.

Uss Franklin :-

19 - Mart - 1945 tarihinde FRANKLİN Japon sularında iken uçuş güvertesini delerek geçen ve hangarlarda infilâk eden iki bomba isabeti aldı. Tayyarelerin sarnıçlarındaki benzinler ve tayyarelere yüklenmiş olan çok miktarda roket ve bombaların infi-

lâkı ile artan korkunç bir iştial uçuş güvertesinin mühim bir kısmını tahrip etti; hangar ve ambar güvertelerini hasara uğrattı. Yangınla mücadele etmek için kullanılan sular gemide fazla miktarda bir meyle sebebiyet verdi. Hararet ve dumandan dolayı bütün makine daireleri terkedildi ve böylece gemi hareketten kaldı. Bu Amerikan harp gemilerinin başından geçmiş olan hasarların en kötüsü idi.

Uss Wasp : -

19 - Mart - 1945 tarihinde, Japonyada, Şikoku adasının açığında bir bomba isabet ederek uçuş güvertesini, hangar güvertesini, ikinci güverteyi delerek üçüncü güverte üzerinde infilâk etti ve burada geniş ölçüde parça ve gaz tazyikı hasarı vücude getirdi. Hangar güvertesinde ikinci ve üçüncü güvertede çıkan büyük yangınlar nihayet kontrol altına alınabilindi.

Uss Hancock : -

7 - Nisan - 1945 tarihinde Okinawa açıklarında bir intihar uçağı gemiye çarpmadan evvel bombasını saldı. Bomba uçuş güvertesine çarptı ve infilâk etmeden evvel sekti. İntihar uçağı uçuş güvertesine çarptığı zaman hâsıl olan infilâk tazyikı uçağı geminin kıç tarafında uçuşa hazır bulunmakta duran tayyarelerin üzerine götürdü. Baş tarafta bomba tarafından çıkarılan yangın uçuş ve hangar güvertesini yakarken, kıçta tayyareler arasında çıkan yangınlar tayyareleri, hazırlık cepanelerini ve gemi aksamını tahrip etti. Bünye noktai nazarından orta mikyasta hasar vâki oldu.

Uss Enterprise : -

11 - Nisan - 1945 te Okinawa açıklarında ENTERPRİSE iki Japon intihar uçağı tarafından taarruza uğrıyarak hasar aldı. Bir tanesini bir kanadı ile motoru iskele kıç omuzluğu yaladı; diğerinin bir kanadı sancak başomuzluğa düştü. Tâli derece hasar oldu ve gemiye az miktarda su girdi.

Uss İntrepid : -

16 - Nisan - 1945 tarihinde, Okinawa açıklarında, bomba taşımakta olan bir intihar uçağı İNTREPİD'i hasara uğrattı. Uçak

ve bombası uçuş güvertesini delerek geçti ve hangar güvertesinde yangın çıkararak hangar güvertesini ateş içinde bıraktı. Gemi bünyesinde orta mikyasta hasar oldu.

Uss Bunker Hill : -

11 - Mayıs - 1945 te, Japonya'nın güneyinde Bunker Hill, ayni zamanda bomba da taşımakta olan iki Japon intihar uçağının taarruzuna uğrıyarak isabet aldı. Birinci tayyare uçuş güvertesine çarparak kayıp denize gitti. Bombası uçuş güvertesini delerek içeri nüfuz etti. İkinci tayyare (adanın) köprüüstünün iskele tarafına ve tam kaidesine bindirdi. Bombası uçuş güvertesini delerek geçti ve aşağıda ikinci güvertede infilâk etti. Büyük bir yangın hangar ve ambar güvertelerini ateş içinde bıraktı. Tâli derecede bünye hasarı hâsıl olmuştur.

Uss Enterprise : -

14 - Mayıs - 1945 tarihinde bomba ile yüklü olan bir intihar uçağı KYUŞU açıklarında ENTERPRİSE'in tam bir numaralı asansörünün ilersinde, uçuş güvertesi üzerine bindirdi. Bomba asansörün altında infilâk ederek havaya uçurdu. Uçuş güvertesi tagayyür etmişti. Bombanın infilâk ettiği bölge civarındaki ikinci ve üçüncü güverteler hava tazyikı ve parça tesirile hasara uğradı. Hangar orta çapta bir yangın ile tahrip oldu.

Uss İndependence : -

20 - Kasım - 1943 senesinde Gilbert adalarına karşı yapılan taarruzda İNDEPENDENCE sığı umka ayar edilmiş bir Japon tayyare torpitosu isabetile sancak tarafından yaralanmıştı. Her iki sancak şaftları hasar almıştı. Kıç makine dairesi ve makine dairesinin hemen üstündeki on kompartiman derhal su ile doldu; kıç kazan dairesi de tedricen su ile doldu. Yalnız bir tek pervane çalışır bir halde kalmıştı.

Uss Belleau Wood : -

30 - Ekim - 1944 tarihinde SAMAR adasının doğusunda bir Japon intihar uçağı, her türlü ikmalleri yapılmış olan tayyarelerin ortasından uçuş güvertesine bindirdi. Uçuş güvertesinde, hangar

güvertesinde de bir numaralı güvertede çıkan yangın ve benzin infilâkları ciddî hasara sebep oldu.

Uss Cabot : -

25 - Kasım - 1944 te LUZON'un doğusunda ayni zamanda bir de bomba taşımakta olan bir Japon intihar uçağı KABOT'un uçuş güvertesinin kenarına bindirdi. Ufak bir yangın ile bazı tâli hasar oldu. İkinci bir tayyare ile boma geminin iskele bordası hizasında suya vurarak infilâk etti. Parça tesiratile ciddî hasar vâki oldu.

Uss Langley : -

21 - Ocak - 1945 te Lingayen körfezinde LANGLEY ufak bir Japon bombası isabeti aldı. Bomba uçuş güvertesini delerek infilâk etti ve parça tesiratile ambar güvertesi ve ikinci güverte kompartimanlarında ciddî hasara sebebiyet verdi.

Uss San Jacinto : -

7 - Nisan - 1945 te Okinawa açıklarında SAN JACİNTO yakin düşen bir bombanın parça tesiratından bazı tâli derecede hasar aldı.

Refakat tayyare gemileri

(Carrier Escort)

Uss Fanshaw Bay : -

17 - Haziran - 1944 te FANSHAW BAY, Saipan adası açıklarında kıç asansör pletformu üzerine bir bomba isabeti aldı. Kıç taraftaki birçok kompartimanlar su ile doldu. Birçok yangınlar çıktı ve parça tesiratından oldukça fazla hasar vâki oldu.

Leyte körfezi savaşı

25/26 - Ekim - 1944

Uss Fanshaw Bay : -

25 - Ekim - 1944 tarihinde SAMAR'ın doğusunda FANSHAW BAY'ın uçuş güvertesinin baş tarafına orta çapta dört Japon mermisi isabet etti. Bu mermiler alt güverteye nüfuz etti ve her nekadar patlamadılarsa da buralarda heyecana sebebiyet verdiler ve bazı tâli derecede kablo ve tekne hasarı yaptılar.

Uss Kalinin Bay : -

25 - Ekim - 1944 te KALİNİN BAY, Samar'ın doğusunda iskele tarafında uçuş güvertesinin baş tarafına doğru 12 adet orta çapta mermi isabeti aldı ve iki adet te orta çapta mermi adedi devir müş'irlerinin altında infilâk etti. Tâli derecede yangınlar çıktı ve geminin vasatına mühim miktarda su girdi. Bundan üç buçuk saat sonra, bir Japon intihar uçağı uçuş güvertesinin üzerinde parçalanarak güverteyi deldi ve bir yangın çıkardı. İkinci bir intihar uçağı da iskele kıç egzost bacasına bindirdi.

Uss Kitkun Bay : -

25 - Ekim - 1944 te Samar'ın doğusunda bir intihar uçağı ile bir bomba iskele yalı kütüğü civarına çarparak iskele baş omuzluğun takriben 25 yarda kadar açığına, denize gitti. Ufak bir yangın ile bazı tâli parça tesiri hasarı oldu.

Uss White Plains : -

25 - Ekim - 1944 te WHİTE PLAİNS, Samar'ın doğusunda birçok orta çaptaki Japon mermisi isabeti aldı. Bu mermilerden bir tanesi iskele kıç omuzlukta su hattından aşağıda tâli bir tekne yarası açtı. Fazla miktarda çok hasarı görüldü. Sancak ana makine yerinden oynadı. Bir intihar uçağı ile bombası iskele kıç omuzluğu birkaç yarda açığında su sathına yakin bir mevkide infilâk etti ve tekneye, boru donanımlarına, güvertelere ve köprüüstü aletlerine tâli derecede parça tesiri hasarı ika etti.

Uss Sangamon : -

25 - Ekim - 1944 te, Suregao geçidinin doğusunda, SANGAMON sancak bordasında zırh güverte hizasında bir bomba isabeti aldı. Bomba sekerek hemen suyun sathına yakin bir yerde gemiye yakin infilâk etti.

Uss Santee : -

25 - Ekim - 1944 te, Suregao geçidinin güney doğusunda ufak bir bomba taşımakta olan bir intihar uçağı kıç asansörün hizasında, uçuş güvertesinin iskele tarafında parçalandı. Bomba uçuş güvertesine nüfuz etti, hangarda infilâk etti ve ciddî parça

tesiri hasaratına sebep oldu. Bu sırada bir su altı infilâkı oldu; bu infilâk, ya bir torpito isabeti idi veyahut ta daha muhtemel olarak su tazyikı ile atılmış olan bir su bombası idi. Gemide büyük bir sadme oldu ve tâli derecede giren su sancağa beş derece meyil yaptı.

Uss Sywannee :

25 - Ekim - 1944 te, Suregao geçidinin güney doğusunda, bomba taşımakta olan bir intihar uçağı uçuş güvertesini delerek parçalandı. Bomba hangar güvertesile uçuş güvertesi arasında infilâk etti. Hangar güvertesinde 25 kademlik bir delik açıldı. Tâli derecede yangınlar ve parça tesiratile hasarlar vâki oldu.

Uss Suwannee :

26 - Ekim - 1944 te Suregao geçidinin güney doğusunda bomba taşımakta olan bir intihar uçağı uçuş güvertesi üzerinde baş asansörün üzerinde durmakta olan bir torpito bombardıman tayyaresine çarptı. Bir bomba hangar güvertesinde infilâk etti. Bunu müteakıben diğer bir bomba uçuş güvertesini delerek katapult makine dairesinde infilâk etti. Uçuş güvertesinde ciddî yangınlar çıktı. Muvakkaten idare ve hareket kabiliyeti elden çıktı.

Uss Marcus adası :

15 - Aralık - 1944 te, MİNDORO açıklarında MARCUS ADASI iki intihar uçağı tarafından hasara uğratılmıştır. Tayyarelerden biri baş gözcü pletformunun sancak tarafını yalıyarak sancak başomuzluğun 20 kadem kadar açığında denize gitti ve gemide tâli derecede hasar vücude getirdi. İkinci uçak taşımakta olduğu bomba ile beraber iskele başomuzluğun 30 kadem kadar açığında denize çarptı. Bombanın infilâkından dolayı tâli derecede parça tesiratı hasarı oldu.

Uss Savo İsland :

5 - Ocak - 1945 tarihinde, Luzon açıklarında, bomba taşımakta olan bir intihar uçağı geminin grandi direğindeki Radar antenine çarparak, sancak bordada denize gitti. Tâli derecede parça tesiratı hasarı vâki oldu.

Uss Kadashan Bay :

8 - Ocak - 1945 tarihinde, Luzon'un batısında, KADASHAN BAY, bomba taşımakta olan bir intihar uçağı tarafından su kesiminin hemen üzerinde bir isabet aldı. Bombanın infilâkile zırh kuşak üzerinde açılan büyük bir yara kompartimanlara ciddî şekilde su girmesine sebep oldu. KADASHAN BAY'in muvazenesi fazla miktarda azalmıştı. Ayni zamanda mevzii ufak yangınlar çıkmıştır.

Uss Kitkun Bay :

8 - Ocak - 1945 tarihinde Lingayen körfezinde iki adet bamba taşımakta olan bir Japon intihar uçağı KİTKUN BAY'ın iskele tarafında ve tam vasatında su kesimine çarparak parçalandı; her iki bomba da som idi. bunlardan bir tanesi kazan dairesine, diğeri de makine atalyesine girdi. Zırh kuşakta hasar ve tagayyürat oldu ve gemiye az miktarda su girdi. Gemi iskeleye 13 derece yattı, fakat hasar fazla değil idi.

Uss Salamaua :

13 - Ocak - 1945 tarihinde Lingayen körfezinde SALAMAUA' nın uçuş güvertesi, iki adet bomba taşımakta olan bir Japon intihar uçağı tarafından delindi. İntihar uçağının motor ve gövdesi açılan delikte takılı kaldı. Hangarda orta şiddette bir yangın çıkmıştı. Birinci bomba hangar güvertesini delip geçtikten sonra makine dairesinin hemen gerisindeki ambarlarda infilâk etti. Saçıntı deliklerinden giren su, güvertelerdeki deliklerden ve kıç kazan ve makine dairelerinin su geçmez perdelerinin yırtılması yüzünden geminin içine yayıldı. İkinci bomba ikinci güverteyi delip geçerek infilâk etmeden sancak bordadan su kesiminin hemen üzerinden çıktı gitti. Bundan dolayı biraz daha su girerek gemiye 8 derecelik bir sancak meyli verdi. Makine dairesindeki ve hangar güvertesindeki tâli yangınlar süratle bastırıldı.

Uss Lunga Point :

21 - Şubat - 1945 tarihinde, İwo Jima açıklarında, Lunga Point bir Japon intihar uçağı tarafından tâli derecede hasara

uğratıldı. Defi topçusunun mermilerinden esasen yanmakta olan intihar uçağı (adanın) köprüüstünün gerisine çarptı. Uçuş güvertesinin enince kayarak iskele taraftan denize gitti; ve yalnız tâli derecede yangınlar çıkardı; bu yangınlar da süratle söndürüldü.

Uss Wake İsland :

3 - Nisan - 1945 tarihinde Okinawa açıklarında bomba taşımakta olan bir intihar uçağı sancak baş omuzluk civarında denize düştü. Baş taraftaki mangalar, cepanelikler ve portuçlar su aldı ve gemiyi 4 derece sancağa yatırdı. Sadme ihtizazı zırh levhalara ve zırh güverteye hasar ika etti.

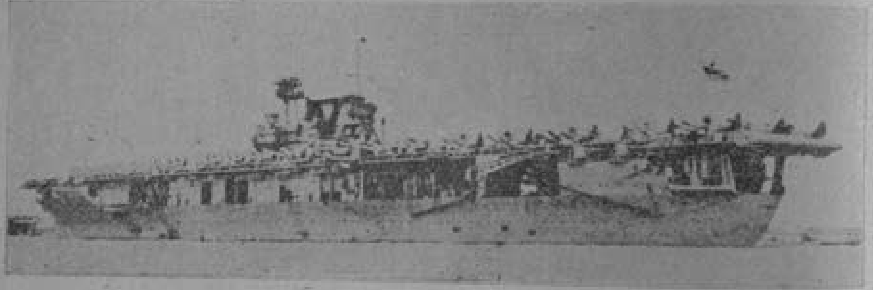
Uss Sangamon :

4 - Mayıs - 1945 tarihinde, Okinawa açıklarında Sangamon bomba taşımakta olan bir Japon intihar uçağı tarafından uçuş güvertesi üzerine bir isabet aldı. Bomba uçuş güvertesinin hemen altında infilâk etti. Saçıntılar ile hangar güvertesi ciddî surette hasara uğradı. Gaz tazyikile her iki asansör de uçuş güvertesinden dışarı fırladı. Uçuş güvertesi ve hangarlardaki tayyarelerin arasında şiddetli bir yangın çıktı. 20 m/m. lik, 40 m/m. lik ve 50 m/m. lik defi tayyare cepanesi yandı.

Geminin ismi	Kaç isabet aldığı				Ne ile battı
	İntehar uçağı	Bomba	Torpito	Top mermisi	
USS LEXİNGTON		2	2 — 3		Torpito
USS YORKTOWN		3	4		Torpito
USS WASP			2 — 3		Torpito
USS HORNET	2	5	2		Torpito
USS PRİNCETON		2			Batırıldı
USS LİSCOME			1		Torpito
USS BLOCK İSLAND			3		Torpito
USS CAMBIER BAY				26 — ?	Top ateşi (Kr.)
USS SAİNT LO	1	1			İnt. Uçağı
USS AMMANEY BAY	1	2			İnt. Uçağı
USS BİSMARCK SEA	2	1			İnt. Uçağı
11 Gemi (battı)					
****					******
USS LEXİNGTON			1		Torp. Hasarı
USS SARATOGA			1		Torp. Hasarı
USS ENTERPRİSE		1			Bom. Hasarı
USS YORKTOWN		3			Bom. Hasarı
USS ENTERPRİSE		4			Bom. Hasarı
USS SARATOGA			1		Torp. Hasarı
USS ENTERPRİSE		2			Bom. Hasarı
USS İNTERPİD			1		Torp. Hasarı
USS WASP		5			Bom. Hasarı
USS BUNKER HİLL		1			Bom. Hasarı
USS FRANKLİN	1				İnt. Uç. Hasarı
USS HANCOCK		1			Bom. Hasarı
USS FRANKLİN		3			Bom. Hasarı
USS İNTERPİD	1				İnt. Uç. Hasarı
USS FRANKLİN	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS LEXİNGTON	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS ESSEX	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS İNTERPİD	2	2			İnt. Uç. Hasarı
USS TİCONDEROGA	2	2			İnt. Uç. Hasarı
USS SARATOGA	4	3			İnt. Uç. Hasarı

Geminin ismi	Kaç isabet aldığı				Ne ile battı
	İntehar uçağı	Bomba	Torpito	Top mermisi	
USS RANDOLPH	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS YORKTOWN		1			Bomba Hasarı
USS ENTEPRİSE		1			Bomba Hasarı
USS FRANKLİN		2			Bomba Hasarı
USS WASP		1			Bomba Hasarı
USS HANCOCK	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS ENTERPRİSE	2				İnt. Uç. Hasarı
USS İNTERPİD	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS BUNKER HİLL	2	2			İnt. Uç. Hasarı
USS ENTERPRİSE	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS İNDEPENDENCE				1	Torp. Hasarı
USS BELLEAUWOOD	1				İnt. Uç. Hasarı
USS CABOT	2	2			İnt. Uç. Hasarı
USS LANGLEY		1			Bomba Hasarı
USS SAN JACİNTO		1			Bomba Hasarı
USS FANSHAW BAY		1			Bomba Hasarı
USS FANSHAW BAY				4	Mermi Hasarı
USS KALİNİN BAY	2			14	Mermi ve İnt. Uç. Hasarı
USS KİTKUN BAY	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS WHİTE PAİNS	1	1		(?) çok	Mermi ve İnt. Uç. Hasarı
USS SANGAMON		1			Bomba hasarı
USS SANTEE	1	1	1		Torpito ve İn. Uç. Hasarı
USS SWANTEE	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS SWANTEE	1	2			İnt. Uç. Hasarı
USS MARCUS ADASI	2	2			İnt. Uç. Hasarı
USS SAVO İSLAND	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS KADASHAN BAY	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS KİTKUN BAY	1	2			İnt. Uç. Hasarı
USS SALAMAUA	1	2			İnt. Uç. Hasarı
USS LUNGA POİNT	1				İnt. Uç. Hasarı
USS WAKE İSLAND	1	1			İnt. Uç. Hasarı
USS SANGAMON	1	1			İnt. Uç. Hasarı
52 Gemi (Yaralandı)					

YORK TOWN - ENTERPRİSE - HORNET - WASP

YORK TOWN

ENTERPRİSE

Tonu : 19900
Mürettebatı : 2072 kişi
Silâhları : 8 - 13 lük
16 - 1.1 pusluk Uçak Savar
16 - Mt.

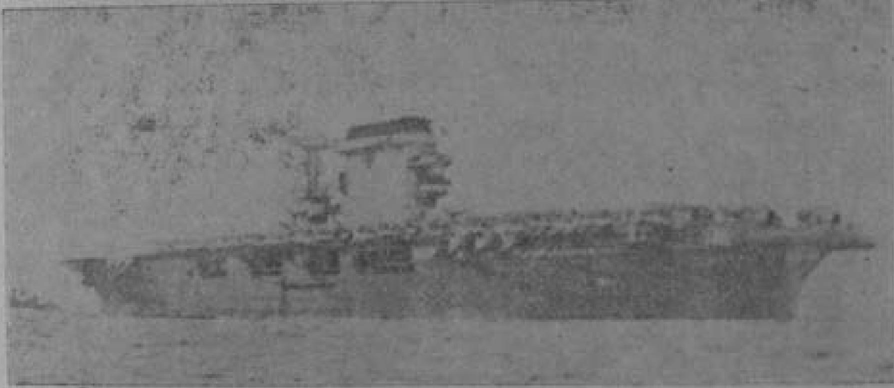
WASP

Tonu : 14700 ton
Mürettebatı : 1800 kişi
Silâhları : 8 - 13 lük
: 40 - ufak çapta Uçaksavar

ESSEX - İNTERPİD - FRANKLİN - HANCOCK - RANDOLPH BUNKER HİLL - TİCONDEROGA

Tonu	: 25000, Mürettebatı 2000 kişi
Silâhları	: 16 - 13 lük 38 çapında
Taşıdığı tayyare adedi	: 80 den fazla

LEXİNGTON - SARATOGA

Tonu	: 33000, tam hamule ile 40000 ton
Mürettebatı	: 2122 bunlardan 169 adedi subaydır.
Silâhları	: 8 - 20.3 lük 55 çapında
	: 12 - 13 lük Uçak Savar
	: 4 - 7.5 selâmlık
	: 8 - Mt.
Taşıdığı azamî tayyare adedi	: 90

Batanlardan:

Lexington 2 defa hasar sonra battı
Yorktown 2 " " " "
Wasp 2 " " " "

Yaralananlardan

Enterprise 5 defa hasar aldı.
Saratoga 3 " " "
İnterpid 4 " " "
Bunker hill 2 " " "
Franklin 4 " " "